Juozas Grauzinis
7128 S. California Ave.
Chicago, Ill. 60629

LIETUVOS NACIONALINĖ M. MAŽVYDO BIBLIOTEKA

Alp 2637
L.arch. Le

USPS 157-580

DIRVA

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER
6116 ST CLAIR AVENUE • P.O. BOX 03206 • CLEVELAND, OHIO 44103
Vol. LXXIII Rugsėjis – September 1, 1988 Nr.34

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

Busho rizika

Pasirenkant savo partneriu Quayle

Vytautas Meškauskas

Visuotiniu sutikimu respublikonų kandidatas į prezidentus George Herbert Walker Bush padarė gerą įspūdį jų konvencijoje New Orleans ir gražiai ten pakalbėjo. Abejonių sukėlė jo pasirinkimas savo partneriu - kandidatu į viceprezidento postą - Indianos senatoriaus J. Danforth Quayle III.

Už pasirinkimą kalba jo dabar užimamas postas: yra antru kartu išrinktas į JAV senatą, prieš tai du terminus buvo Kongreso atstovas - viso labo 12 metų Kongrese. Nekenkia ir jaunumas - jam 41 metai (Nixonas buvo išrinktas viceprezidentu būdamas 39 metų, J. Kennedy buvo išrinktas prezidentu 43-jų m.). Traukia ir jo graži išvaizda. Tokio amžiaus partneris galėtų padėti Bushui gauti balsus vadinamos 'baby boom' generacijos, t.y. po II Pasaulinio karo padidėjusių naujagimių derliaus. Tos generacijos atstovai jau pradeda iš vadovaujančių vietų stumti senesniuosius. Be to, Quayle gali padėti Bushui susigrąžinti balsus tų demokratų, kurie balsavo už Reaganą. Jo pažiūros taip pat labai konservatyvios. Tuo tarpu pats Bushas įtariamas esąs daugiau liberalus už Reaganą. (Bushui prikišama, kad jis savo kalboje visai nepaminėjęs Nikaragvos kovotojų už laisvę.) Senatorius Quayle, nors balsavo už vid. distancijų raketų panaikinimo sutartį su sovietais, tačiau savo kalboje senate iškėlė daug rimtų abejonių dėl susitarimo.

Deja, tas aršus komunizmo kritikas Vietnamo karo metu nestojo į kariuomenę, bet pasirinko Tautinės Gvardijos tarnybą! Joje, baigus 6 mėn. pagrindinį apmokymą, per šešis metus reikia dalyvauti savaitgalio ar pan. pratybose. Normaliai Tautinės Gvardijos nariai pašaukiami tarnybon tik kokiai bėdai ištikus, nors gali būti panaudoti kaip rezervas karui kilus ir už savo tėvynės ribų. Taikos metu į Tautinę Gvardiją nesunku pakliūti, tačiau karo metu dažniausiai jau reikėjo 'protekcijos'. Quayle ją gavo per vieną savo tėvo tarnautoją, kuris tuo laiku ėjo aukštas pareigas Tautinėje Gvardijoje. Šias eilutes rašant dar nebuvo paaiškėjęs tos 'protekcijos' pobūdis: ar tai buvo tik rekomendacija ar koks spaudimas, neprieinamas kitiems norintiems stoti į tą instituciją, kada jos etatai jau buvo užpildyti.

Iš pradžių tos reveliacijos padarė sprogusios bombos įspūdį. Atrodė, kad Bushui tikrai nereikėjo rizikuoti, neišsiaiškinus visų smulkmenų. Juk Bushas turėjo net penkis mėnesius laiko pasirinkit savo partnerį ir daugumas stebėtojų manė, kad jis pasirinks arba sen. Dole, ar atstovą Kemp. Bet su tais, atrodo, jis ir nenori turėti bendro po kovos už partijos nominaciją. Quayle jam atrodė galįs daugiau naudos atnešti ir per kampaniją, ir - ją laimėjus - Baltuose Rūmuose. Quayle turėtų būti jam taip pat lojalus, kaip jis (Bush) buvo lojalus Reaganui. Be to, paaiškėjo kitos praeities detalės. Danforth Quayle blogai mokėsi vid. mokykloje ir paskui universitete. Turėjo prašyte įsiprašyti į teisės mokyklą. Kaip toks žmogus gali pavaduoti JAV prezidentą, jei tam kas

(Nukelta į 2 psl.)

'Juodojo kaspino' diena buvo paminėta ir VII-je Tautinėje stovykloje rugpiūčio 23 dieną. Ceremonijos buvo baigtos nuleidžiant švytintį daugiažvakį vainiką į ežerėlio bangas (žiūr. 9 psl.)

V. Bacevičiaus nuotr.

Eltos specialus pranešimas

Masinės demonstracijos prieš Molotovo - Ribbentropo slaptus susitarimus

Rugpjūčio 23 d. Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje įvyko masinės demonstracijos, pasmerkiant Molotovo-Ribbentropo slaptus susitarimus, kurių rezultate Sovietų Sąjunga okupavo tris Pabaltijo valstybes.

Pagal gautą iš Lietuvos pranešimą, demonstracijoje Vilniuje, Vingio parke, dalyvavo apie 200,000 žmonių. Demonstracija truko pustrečios valandos. Kalbėjo apie 15 asmenų. Buvo perskaitytas Amerikos senatorių laiškas Gorbačiovui, raginant jį pasmerkti slaptus susitarimus bei jų pasekmes Pabaltijo valstybėms. Demonstracijoje matėsi daugybė nepriklausomos Lietuvos vėliavų, ir ji buvo baigta Lietuvos himnu.

Demonstracijoje Kaune dalyvavo apie 50.000 (pagal TASS'ą — 10,000) žmoniu. Buvo reikalaujama panaikinti Molotovo-Ribbentropo slaptus susitarimus.

Demonstracijos taip pat vvko Taline, kur dalyvavo apie 8,000 žmoniu. Kalbėjo žymus sovietų istorikas Yuri Afanasejevas, kuris pasakė, kad buvo okupuota kaip Molotovo-Ribbentropo pakto pasekmė. Demonstracijos taip pat vyko Tartu ir Voren miestuose, Estijoje.

Rygoje demonstracijoje dalyvavo 30,000-40.000 žmoniu prie Laisvės paminklo. Čia, kaip ir Vilniuje, buvo perskaitytas Amerikos senatoriu laiškas Gorbačiovui.

Demonstracijos Pabaltijo valstybėse minint Molotovo-Rimmentropo pakto 49-rių metų sukaktį susilaukė plataus atgarsio pasaulio spaudoje. New York Times (rugpjūčio 24 d.) pirmame puslapyje įdėjo ilgą savo korespondento Bill Keller'io pranešimą, kuriame primenama Lietuvos, Latvijos ir Estijos okupacija 1940-ais metais pagal Stalino-Hitlerio slaptus susitarimus, kurie po karo buvo rasti Vak. Vokietijos a r c h y v uose. Anot N. Y. Times, pagal oficialų sovietų nusistatymą, nėra įrodymų, kad tokie protokolai buvo pasirašyti, kad Vakaruose paskelbtas vokiečių turimas egzempliorius gali būti falsifikuotas. Praeitą mėnesį Estijos oficialus laikraštis buvo paskelbęs tuos slaptus protokolus, o Lietuvoje jie buvo paskelbti Persitvarkymo Sąjūdžio leidinyje. New York Times korespondentas pažymi, kad nors demonstrantai savo šūkiuose reikalavo nepriklausomybės, tačiau tikras siekis daugumai atrodo esąs riboto savivalda, kurioje būtų suvaržyta rusifikacija ir suteikta daugiau laisvės tvarkyti savo ekonomiją.

Washington Post (rugpjūčio 24 d.) taip pat ilgam savo korespondento Gary Lee pranešime apie demonstracijas Pabaltijo valstybėse pažymi, kad jos įvyko su aiškiu sovietų valdžios pritarimu. Leisdami šias demonstracijas, anot laikraščio, sovietų pareigūnai, kaip atrodo, padarė nuolaidą nepatenkintiems aktyvistams. Dar praeitą rudenį demonstrantams buvo grasoma kalėjimu ir atleidimu iš darbo, o dabar de-

(Nukelta į 4 psl.)

Su Lietuvos tautine vėliava Vingio parke vykusioje demonstracijoje ...

SAVAITINĖ POLITIKOS Apžvalga

Streikai Lenkijoje. - Jie gali turėti įtakos ir perestroikai? - Ar KGB prisidėjo prie Zia nužudymo?

Lenkijos anglių kasyklose prasidėję streikai sukėlė didelį galvosūkį ne tik gen. Jeruzelskio vyriausybei, bet ir Gorbačiovui. Jei padėtis Lenkijoje pablogės iki tokio laipsnio, kad sovietai turėtų įsikišti, konservatyvai Kremliuje turės gerą progą nuversti Gorbačiovą ir jo perestroiką kaip neįmanomą politiką.

Lenkijos streikininkai reikalauja ne tik atlyginimo pakėlimo, kaip pereitais metais, kada vyriausybė šiek tiek pakeldama atlyginimą ir pagerindama darbo sąlygas sugebėjo streikus užbaigti. Šį kartą streikininkai reikalauja ir darbo unijos SOLIDORNOSZ legalizavimo. Nors tas sąjūdis buvo apmalšintas1981 m. paskelbus karo stovį, tačiau - kartu su Sovietijoje prasidėjusiu persitvarkymo judėjimu - Lenkijoje pogrindžio ir ne pogrindžio judėjimas liko labai gyvas. Pogrindžio spauda, galima sakyti, yra tik pro forma persekiojama.

Iš to turėjo naudą ne tik darbo unijų veikėjai. Lenkijoje pakėlė galvą ir daugiau dešinių pažiūrų opozicija, kuri, aplamai imant, yra laisvo ūkio šalininkė ir norėtų laisvos ūkinės sistemos palaipsniui įvedimo. Jaunesnieji konservatyvai įrodinėja, kad tik kapitalizmo išsiplėtimas Lenkijoje gali atnešti didesnę politinę laisvę.

Šalia jų yra ir specifiniai lenkiško katalikybės ir nacionalizmo mišinio šalininkai. Jų Nepriklausomos Lenkijos Konfederacija savo šaknų ieško Pilsudskio politikoje. Jie reikalauja Lenkijai nepriklausomybės ir tradiciniai katalikiškos pasaulėžiūros. Jie - daugiau ar mažiau - primena pokario Vakarų Europos krikščionis demokratus ir skundžiasi maža Vakarų pagalba ir dėmesiu jiems. Nuo 1977 m. jie kartu Varšuvoje ir Paryžiuje leidžia laikraštį SPOTKANIA. Solidarume jie įžiūri tokių pažiūrų, kaip feminizmo, socialinio liberalizmo ir sekuliarizmo išsiplėtimą, kurios nesančios nei lenkiškos, nei katalikiškos.

Ar tai reiškia lenkų suskilimą bendro priešo akivaizdoje? Sunku dar pasakyti. Solidarumo vadas Lech Walesa prieš porą dienų pareiškė: "Mes negalime Lenkijos ištraukti iš bėdų vien tik streikais. Mes esame pasiruošę dialogui ir kalboms."

Vyriausybė tačiau užėmė griežtą liniją: streikai turi pasibaigti! Iš kitos pusės – pats vidaus reikalų ministeris gen Czeslaw Kiszczak pareiškė, kad sena padėtis negali būti grąžinta. Jis įspėjo, kad kraštas"degeneruojasi į šalį, kurioje viešpatauja anarchija ir beteisė".

•••

Liepos 21 d. suėjo 20 metų nuo 'Prahos pavasario', kada sovietai jėga numalšino čekų komunistų vado Dubčeko bandymą savo krašto komunizmui uždėti 'žmonišką veidą'. Maskvoje ta proga bandė demonstruoti apie 500 žmonių, tačiau jie buvo policijos, kuri buvo didelėje daugomoje, išskirstyti. Tuo tarpu Prahoje demonstravo per 10,000 žmonių, reikalaudami laisvės, rusų pasitraukimo, bandydami padėti vainikus prie patriotinių paminklų. Policija nekliudė vaikščioti gatvėmis, bet atiminėjo vainikus ir neleido prisiartinti prie universiteto rūmų. Suimti buvo tik penki asmenys.

•••

Nuotaikas pačioje Maskvoje paryškina Maskvos universiteto dramos mokyklos satyrinis spektaklis, vaizduojantis Stalino laikotarpį. Net po jo mirties, jam jau gulint užbalzamuotam karste, į jį kreipiasi sovietų vadai, prašydami patarimo. Jam skambino Chrusčiovas, po to Brežnevas. Kai miręs Stalinas dar kartą pakėlė telefono ragelį, jis atsliepė: Alio, Jegorai Kuzminčevai! Žiūrovai net atsistoję plojo. Jegor Kuzminčev yra Gorbačiovo oponenetas politbiure Lygačevas.

•••

Solženicynas griežtai paneigė gandus, kad jis gavęs du Gorbačiovo laiškus ir gal būt atsilankysiąs Rusijoj (kuriuos buvome perdavę ir šioje vietoje).

Per lėktuvo sprogimą Pakistane JAV neteko savo draugo Azijos žemyne, gen. Mahamed Zia ui-Hag, kuris paskutinius 11 metų valdė tą kraštą. Toje nevieningoje šalyje jis rėmėsi trim grupėm - karininkais, kurių gerbūviu labai rūpinosi, moslemų dvasininkais, pritaikindamas Pakistano įstatymus prie Islamo reikalavimų ir stambiais žemvaldžiais bei biznieriais. Š.m lapkričio mėn. jis norėjo pravesti parlamento rinkimus, neleisdamas tačiau kandidatams burtis į partijas. Nors šiuo mtu Afganistane ramu, tačiau dėl ateities gerokai būkštaujama.

Gen. Zia, per tuos 11 metų, savo kraštui iš JAV yra gavęs apie 7 bilijonus dolerių pašalpos. Per jo kraštą plaukė ir pagalba afgano sukilėliams - per du bilijonus dolerių vertės iš JAV ir keli bilijonai iš arabų valstybių ir komunistinės Kinijos. Jis taip pat leido į savo kraštą persikelti milijonams karo pabėgėlių iš Afganistano ir toleravo jų politinę bei karinę veiklą savo teritorijoje.

Savaime aišku, kad jį jau seniai bandė nužudyti afganų sovietų tvarkomas saugumas, kurio agentai neseniai susprogdino didžiulius amunicijos sandėlius. Kai tuos įtarimus motyvavo londoniškis TIMES, Maskvos PRAVDA, žinoma, suvertė visą kaltę ant ... amerikiečių, kurių ambasadorius A.L. Raphael bei vyr. karo atache žuvo kartu su gen. Zia, grįždami iš manevrų, kuriuose buvo demonstruojamas amerikiečių tankas M-1.

Busho rizika...

(Atkelta iš 1 psl.)

nors atsitiktų? O gal jis melavo apie savo praeitį pačiam Bushui?

Jau buvo pradėta kalbėti, kad Quayle turėtų atsistatydinti, leisdamas Bushui pasirinkti kitą partnerį. Bush tačiau nepasidavė. Šiaip ar taip, Quayle išbuvimas 12 metų Atstovų Rūmuose ir Senate parodė, kad jis neblogesnis už kitus tų institucijų narius. Be to, paties Busho ir demokrato kandidato į viceprezidento Lloyd Bentson sūnūs 1968 metais tarnavo Tautinėje Gvardijoje, o ne kariuomenėje. O kas darėsi seniau, net skaityti nemalonu.

Prezidentas Lincolnas griebėsi nevisai teisėtų priemonių apsaugoti savo sūnų nuo tarnybos karo lauke, o Cleveland - vienintėlis žmogus du kartus ne iš eilės išrinktas JAV prezidentu - sumokėjo 150 dolerių 32 m. lenkų emigrantui, kad tas stotų jo vieton į kariuomenę, kas buvo įstatymo leista. Tas įstatymas buvo atšauktas 1864 metais, bet iki to laiko vien tik iš New Yorko 18,197 vyrai išsipirko iš karinės prievolės. Tais laikais demokratai tai panaudojo savo propagandai, vadindami pilietinį karą "rich man's war - poor man's fight". Tokių pat priekaištų laukiama ir dabar.

■ Iš kitos pusės

Gavau vieno skaitytojo laišką, kuriame man primetamas 'neatsakingumas už spausdoje paskelbtas mintis':

> "Aš kalbu apie 'Demokratų demagoginę orgiją', paskelbtą Dirvos 29 Nr. Jeigu Jūs sustotumėt po to sakinio ir netęstumet straipsnio, sakyčiau, kad Jūs nutarėt mesti žymiąją čikagiškę plytą į demokratų langą ... Bet sąvokos 'demagogija' ir 'orgija' yra aiškiai enciklopedijose definuotos ir Jūsų straipsnis nei vienu sakiniu nepateisina to deguto, kurį Jūs norite pilti ant demokratų konvencijos".

Kaip matome, nuomonių skirtumas atsirado ne dėl Apžvalgos dalies turinio, bet dėl jos vienos iš antraščių. Įsivaizduodamas, kad noriu pilti **'degutą'**, laiško autorius pasipiktino, kad aš pavartojau žodžius **'demagogiją'** ir **'orgiją'**. Taip kaip terminas degutas yra taikomas kai kada naudingam daiktui, demagogija yra kilusi iš graikų žodžių 'demos' — tauta, liaudis ir 'agein' — vesti. Už tat demagogais be jokios pašaipos buvo vadinami tautos vadai. Tik ilgainiui apsižiūrėta, kad jie dažnai ne visai dorai išnaudoja žmonių prietarus ir aistras. Panašiai ir su žodžiu 'orgija'. Graikai jomis vadino slaptas religines ceremonijas. Žinoma, pagerbiant tokius vyno globėjus dievus, kaip Dionizą, neapsieita be ekscesų, kas orgijom davė abejotiną garbę.

Mes savo politikus iš papratimo gerbiame. Anksčiau jie daug kuo rizikavo, o dabar aukoja savo laisvalaikį, tačiau sprendžiant iš seimų stenogramų jiems nesunku buvo rasti demagogijos naudą.

Grįžtant į Ameriką noriu paklausti, kaip, jei ne demagogija pavadinti konvencijos minios refreną po kiekvieno oratoriaus priekaišto Reagano administracijai: "o kur tu buvai, Jurgi?"

Savo objektyvumo įrodymui noriu pridurti, kad demagogijos pastebėjau ir pas respublikonus. Pvz. jų prezidentinis kandidatas G. Bush savo kalbos gale paklausė:

> "Ar turi viešųjų mokyklų mokytojai vadovauti mokinių įžadui vėliavai (the pledge of allegiance)? Mano oponentas sako — ne — bet aš sakau taip".

Gubernatorius Dukakis tačiau vetavo to reikalaujantį įstatymą, nes Massachusett'o valstijos Aukščiausias Teismas jį pripažino prieštaraujančiu Konstitucijai.

(vm)

DOVANOS Į LIETUVĄ

Šlutų prekyboje PATRIA, 2638 West 71st gatvė, Chicago, Ill. 60629 gausus elektronikos ir dovaninių prekių pasirinkimas.

Svečiai iš Lietuvos ar važiuojantieji į Lietuvą kviečiami apsilankyti ir apsirūpinti dovanomis.

Čia gaunama:

Gausūs gintaro papuošalai,
šimtai muzikos kasečių,
Lietuvai pritaikyti VIDEO ir AUDIO magnetofonai,
Zenith televizoriai,
Siuvimo (over — lock) mašinos,
Įvairūs namuose naudojami elektroniniai aparatai.

Viskas pritaikoma 220 V elektros srovei, veikiančiai Lietuvoje. Profesionalinis patarnavimas, aiškinimas ir demonstravimas. Pristatoma ir į kitus miestus. Tai vienintelė lietuvių elektroninių reikmenų ir dovaninių prekių parduotuvė.

Kviečiame apsilankyti PATRIA prekyboje: **2638 West 71st St., Chicago, Ill. 60629, telef. (312) 778-2100.**

Čia visus maloniai sutiks ir patarnaus PATRIA savininkai **Anatolijus ir Frances Šlutai.**

$60.00 PER HUNDRED remailing letters from home! Details, send self-addressed, stamped envelope. Associates, Box 309-T, Colonia, NJ 07067.
(32-37)

RNs/LPNs

Positions available on 2nd and 3rd shifts to provide medical services to mentally retarded adults. Current Ohio license required. Fringe benefit package which inlcudes an excellent retirement plan. Send resume or call:

BROADVIEW DEVELOPMENTAL CENTER
9543 Broadview Rd.
Broadview Hts., Ohio 44147
526-5000 ext. 212
Equal Opportunity Employer
(31-33)

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

DIRVA

P. O. BOX 03206
CLEVELAND, OHIO 44103
TEL. (216) 431-6344

6116 ST. CLAIR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

EDITOR: VYTAUTAS GEDGAUDAS
DIRVA (USPS 157580)

POSTMASTER: Send address changes to DIRVA, 6116 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio 44103.

Second-class postage paid at Cleveland, Ohio. Published Weekly by American Lithuanian Press Radio Ass'n. VILTIS Inc. Subscription per year $20.00. Single copy 50 cents.

Prenumerata metams $20.00, pusei metų $12.00 • Atskiro numerio kaina 50 centų • Straipsniai pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu nebūtinai išreiškia redakcijos nuomone • Nespausdinti straipsniai grąžinami tik autoriams prašant • Už skelbimų turinį ir kalbą redakcija neatsako.

Praeities ir realybės galia

Mintys Tautos šventės dienai

Jeigu mums Vasario 16-toji yra valstybės atkūrimo ir Nepriklausomybės šventė, tai Rugsėjo 8-toji yra visos lietuvių tautos šventė. Tautai čia atstovauja visi mūsų Tėvynės motinos vaikai — jos kovingos, ryžtingos ir kūrybinės asmenybės. Tai jie visi drauge per ilgus šimtmečius pasireiškė savo tautiniu sąmoningumu, darbu, pasiaukojimu — tarsi spiečius bičių, sunešusių savo medaus dalį į bendrą Tėvynės avilį. Minėdami jų aukas ir nuveiktus darbus, juos jungiame į mūsų praeities didybę.

Tautos šventė pradėta švęsti dar Nepriklausomoje Lietuvoje 1930 Vytauto Didžiojo metais rugsėjo 8-tą — tuo metu, kai valstybė minėjo ir pagerbė savo didžiausią Lietuvos istorijoje didvyrį ir karžygį — jo karūnavimo 500 metų sukakties proga. Ši Tautos šventė sąmoningai susieta su Vytauto karūnavimu, pabrėžiant ne tik didingą Vytauto asmenį, bet ir minint šviesiausią mūsų istorijos epochą. Pagaliau, būdami laisvi, ainiai suprato jo gyvenimo tikslą, pagerbė ir iškėlė jo nuopelnus ir vertę būti Lietuvos karaliumi. Viešai buvo parodyta pasauliui lenkų skaudi nuoskauda — klasta pagrobiant karališkąją karūną.

Tautos šventės didybės turinį papildo ir religinis akcentas — rugsėjo 8-toji — šv. Marijos Gimimo šventė. Toji įpinta šion šventėn religinė gija nebuvo atsitiktinė: iš kunigaikščio rankų Lietuva priėmė krikščionybę, ir Vytauto malone Lietuva buvo atiduota šv. Mergeles Marijos globai.

Tautos istorijoje pareitis, yra ir skydas ir vėliava kovoms ir žygiams. Ir nors mūsų Tėvynėje apie ją draudžiama kalbėti, Tautos šventė krašte nešvenčiama, bet mes tikime, kad Tėvynės praeities žvakelė rūsi kiekvieno krūtinėje — kaip šventraščio šviesa, pavožta po dubeniu!

Andai, Nepriklausomoj Lietuvoj su džiaugsmu ir iškilmėm švęsdavome Rugsėjo 8-tąją. Paradai, iškilmės, paskaitos, pasilinksminimai ir vakare pokyliai su dainom su valiavimais! Kaip dabar turi būti tylu tokią dieną Tėvynėje! Aikštėse nėra dūdų orkestro, nėra žygiuojančių žvalių karių, nėra sidabrinio vaikų juoko nei jausmingų ir svajingų sesių dainų . . . Bet praeitis nepabėgo iš mūsų krašto! Ji miega pilyse, senkapiuose, Nemuno apžėlusiuose šlaituose, Vilniaus kalneliuose ir Trakų romantiškoje saloje, mėnesienai žydint . . .

Džiaugsmas ir triumfas nesitęsia amžiais. Laiko eisenoje praeina garbė, galybė, vergija, smurtas ir okupacija. Iš prievartos rankų laikas pagaliau išmeta pančius — ir lieka jos tuščios ir senatviškai silpnos . . . Nes liūdesys ir kančia, nelaimės ir sielvartai lydi ne tik žmogaus, bet ir tautos gyvenimą. Ir visoje toje gražioje vytautinėje istorijoje yra sielvarto rakštis ir skausmo erškėtis, mirtinai įdūręs pačiam mūsų Didžiajam Kunigaikščiui Vytautui į pačią širdį, pagreitinęs jo mirtį. Tai karūnos pagrobimas, kuri buvo viso Vytauto gyvenimo svaja! Žalgirio kovos sąjungininkų lenkų klasta ir kerštas valdovui buvo lemtingas — jo širdis neišlaikė!

O, jeigu galėtume tą 1430 m. spalio mėnesį žvilgterėti bent pro lenko Dlugošo petį į jo rašomą kroniką, ar rastume ten teisybę? Ar rastume Didžiojo Lietuvos Kunigaikščio širdies gėlą? Ir sklaidydami kronikos lapus, ar rastume tikrąjį kaltininką, įrašytą Kęstučio nužudyme? Ir tikėk dlugošiška dvasia, taurumu, teisybe ir istoriko sąžine!

Bet tai tolimoji praeitis, o dabarties realybė vaikšto mūsų keliais! Kai grįžtame prie jauniausio mūsų nūdienio lietuvio, nebeturinčio po savo kojom tėvų žemės traukos, norėtume matyti jo akyse senovės lietuvio drąsą: jo kalboje nuoširdų lietuvišką tiesumą, jo lūpose girdėti lietuvišką žodį. Teprimena jis mums senelį riterį Kęstutį! O savo užsispyrimu ir tvirta valia — simpatingąjį kunigaikštį Gediminą, kurio tolerantiškumas, taktas, žmogaus psichologijos pažinimas, diplomatiniai gabumai buvo vertinami svetimųjų, iškeliant net mūsų priešų metraščiuose. Visa tai taip reikalinga mūsų dienų jaunuoliui.

Nesiskųskime sąlygų nepalankumu, nes tik sunkiose sąlygose dažnai gimsta ir dideli darbai ir dideli genijai. Atsiminkime, kad ir labai nepalankiose sąlygose mūsų protėviai sugebėdavo atlikti pasaulį stebinančių dalykų! Ir ne mokslas, ne technologija išgelbės pasaulį, o tik žmogaus šviesus protas, širdis, stipri valia ir meilė žmogui ir savai tautai!

Rugsėjo Aštuntosios proga linkime visiems — ir broliams Tėvynėje ir čia laisvajame pasaulyje: būkite tvirto tikėjimo mūsų Tautos nemarumu! Tai kas, kad mes ne savo žemėje esame — taurumas tarp niekšų, drąsa tarp bailiųjų, šviesa tamsybėse visad labiau vertinama ir ryškiau atsispindi!

Balys Auginas

LITUANISTINIŲ MOKYKLŲ DURIS ATIDARANT

Antanas Juodvalkis

Prabėgo karštoji ir nelabai maloni vasara, nes rekordinė šilima ir drėgmė neleido džiaugtis lauktais malonumais. Pasidžiaugėme dideliais ir sėkmingais lietuvių išeivijos gyvenimo įvykiais: PLB Bendruomenės seimu, kultūros kongresu, lietuvių tautinių šokių šventė, lietuviškos skautijos 7-tąja tautine stovykla. Džiaugėmės ir gėrėjomės pavergtų brolių ryžtu nusikratyti okupaciniu jungu ir atgauti didžiojo "brolio" ruso uzurpuotas teises. Plačiai nuskambėjo liepos 9-tosios šimtatūkstantinė lietuvių demonstracija Vingio parke, Vilniuje, parodžiusi tautos gyvastingumą ir ryžtą būti sau žmonėmis. Rusiškasis komunizmas 40 metų terorizavęs, kolonizavęs ir prievartavęs Lietuvą, nepajėgė užgniaužti noro laisvai gyventi, tikėti ir kalbėti. Didžiuojamės lietuvių tautos gaivalingumu ir drąsiais mostais siekti Lietuvai laisvės, o tautai savarankiško, žmogiško gyvenimo. Išeivijos kultūrinė ir visuomeninė veikla ir ryžtas palaikyti Lietuvos bylą gyvą laisvųjų valstybių tarpe ir siekimas pilnos laisvės ir nepriklausomybės, nenuėjo negirdomis, bet gaivino ir tėvynėje vergaujančius tautiečius. Išeivijos pastangos išlaikyti lietuvybę priaugančio jaunimo tarpe ir skiepyti meilę lietuvių tautai, neliko be pasekmių.

Šiandien galime džiaugtis dar tebeveikiančiu lituanistinių mokyklų tinklu, jaunaisiais ir vyresniaisiais mokytojais ir jaunaisiais tėvais. Lietuviškos visuomenės parama, pasišventėliai tėvai ir mokytojai, dar tebeveža lituanistinio švietimo vežimą, nors jo krūvis metai iš metų mažėja.

Pavergtoje tėvynėje prasidėjęs pavasaris ir pastangos atgauti šeimininko teises savame krašte, randa nuoširdų pritarimą ir paramą išeivijos ne tik vyresniųjų, bet ypatingai jaunimo tarpe. Gal šis tėvynėje vykstąs laisvėjimo judėjimas, paskatins jaunuosius tėvus ir jų prieauglį uoliau mokytis lietuvių kalbos, garbingos istorijos, papročių ir kultūros.

40 metų draustas Lietuvos himnas tautinė trispalvė vėliava, didinga istorija ir viskas, kas surišta su lietuvių tautos savarankišku gyvenimu, okupantų rusų komunistų buvo išniekinta, išmesta užmarštin. Tad netenka stebėtis, jei jaunoji lietuvių karta nemoka himno žodžių ar nežino tautinės vėliavos spalvų išdėstymo eilės. 40 metų žalotas, terorizuotas lietuvis, nepakluso okupanto užgaidoms, bet brandino savyje ir vaikuose tėvynės meilę ir šiandien jau viešai tą rodo.

Išeivijos lietuvis didžiausiomis pastangomis 40 metų išlaikė lituanistinį švietimą, puoselėjo lietuvišką kultūrą, papročius ir kalbą. Be lietuvių kalbos, nebus išlaikyta ir lietuvių kultūra, papročiai.

Sujungtomis pastangomis ir toliau stiprinkime lituanistines mokyklas, palengvindami tėvams nešti bent finansinę naštą. Lituanistinės švietimo institucijos reikalingos visų paramos, nes yra visos lietuvių išeivijos bendras reikalas. LB švietimo taryba rūpinasi programų sudarymu, vadovėlių ir kitų mokslo priemonių parūpinimu, o mokyklų išlaikymas paliekamas tėvams. Dalį išlaidų padengia Lietuvių Fondas, skirdamas tam tikrą sumą vadovėlių leidimui ir mokyklų išlaikymui. Skiriama apie 50,000 dol. metinė suma, tai tik nedidelė visų išlaidų dalis. LB švietimo tarybos rugsėjo mėnesį vykdomi vajai, prisideda prie mokyklų išlaikymo ir palengvina tėvų bei komitetų finansinę naštą.

Lituanistinis švietimas yra bendras visų rūpestis, todėl visi prisidėkime savo įnašu ir parodykime solidarumą su jaunaisiais tėvais. Savo ruožtu jaunieji tėvai kviečiami parodyti didesnį dėmesį lituanistiniam švietimui ir savo prieauglį leisti į šeštadienines lituanistines mokyklas. Atsiveriant di-

(Nukelta į 4 psl.)

Į Palangą ir į Klaipėdą ekskursijos su pernakvojimu bus galimos kiekvienai grupei, taip pat dienos ekskursijos į Panevėžį ir į Druskininkus.

1988 M KELIONĖS Į LIETUVĄ

14 DIENŲ KELIONĖS SU 10 DIENŲ LIETUVOJE
14 dienų — Lietuva, Suomija

Kelionė 103 — lapkričio 3 - 16 — $1,349
Kelionė 128 — gruodžio 28 — sausio 11 — $1,629
Naujų Metų sutikimas, Vilniuje 11 naktų, Helsinky 1

Baltic Tour patarnauja sudarant jūsų artimiesiems dokumentus viešnagei pas jus.

Nuperkamos mašinos ir kitos dovanos užsienio valiutos pardotuvėse Vilniuje, Kaune ir Klaipėdoje.

Taip pat pradedame naują paslaugą, statant paminklus jūsų mirusiems giminaičiams Lietuvoj.

Dėl brošiūros ir daugiau informacijos kreiptis:

BALTIC TOURS
SUITE 4
77 OAK STREET
NEWTON, MA 02164
617 965 - 8080

Masinės demonstracijos...

(Atkelta iš 1 psl.)

monstracijoje dalyvavo ir kai kurie partijos pareigūnai. Anot laikraščio, atrodo, kad dėl sovietų glasnost politikos dabar buvo leista demonstruoti, nors daug demonstracijos dalyvių aiškiai pasisakė už Pabaltijo valstybių atsiskyrimą nuo Sovietų Sąjungos.

The Washington Times (rugpjūčio 24 d.) taip pat pirmame puslapyje įdėjo platų pranešimą apie demonstracijas Pabaltyje. Anot laikraščio, demonstracijoje Taline rusai ir estai kalbėtojai pasmerkė oficialią sovietų pažiūrą, kad Pabaltijo valstybės savo noru 1940-ais metais įsijungė į Sovietų Sąjungą. Anot jų, Pabaltijo šalys buvo priverstos įsijungti į Sov. Sąjungą, kai pagal slaptus prokotokus ši sritis buvo palikta sovietinės įtakos sferai.

The Christian Science Monitor (rugpjūčio 23 d.) tilpo ilgas straipsnis, "Estai protestuoja prieš sovietų-nacių naktą ir reikalauja autonomijos." Straipsnyje pažymima, kad 1939 m. Molotovo - Ribbentropo slapti protokolai pirmą kartą Sovietų Sąjungoje buvo paskelbti estų ir rusų kalbomis. Taip pat estams buvo padaryta nuolaida — leisti naudoti nepriklausomos Estijos vėliavą, ir pakeisti Estijos laiką — pasukti laikrodį vieną valandą atgal, palyginus su Maskvos laiku. Estijoje taip pat veikia Liaudies Frontas, įsteigtas balandžio mėnesį, kuris, kaip manoma, pagelbsti pravesti reformas. Estijos komunistų partijos narys ir Liaudies Fronto atstovas Edgar Savisaar neigia, kad ekonominės autonomijos reikalavimas yra pirmas Estijos žingsnis išstoti iš Sovietų Sąjungos. Anot jo, šūkis yra: "Mes norime suvereninės Estijos Sovietų Sąjungoje." Tačiau laikraštis pažymi, kad daugeliui estų politinė nepriklausomybės yra galutinis tikslas.

Komentatorius Arnold Beichman straipsnyje "Pinklės, kurios tvirtai laikosi 49-ius metus", Washington Times rugpjūčio 23 d. numeryje rašo: "Šiandien sovietų imperialistų imperijai Gerojo Gorbačiovo valdžiai didelis klausimas yra: ar Stalino 1940 m. įvykdyta priverstinė trijų Pabaltijo valstybių — Estijos, Latvijos ir Lietuvos — inkorporacija nebėra teisėta net pagal sovietų standartą?" Anot autoriaus šis klausimas iškyla nes nepaprastoj spaudos konferencijoje Maskvoje buvo išaiškinta kad sovietų okupacija Pabaltijo valstybėse trunkanti beveik pusę šimtmečio, nebegali ilgiau būti pateisinta, išskyrus suklastotus oportiunistiškus sumetimus. Anot autoriaus, 1988 m. rugpjūčio 16 d. Sovietų Sąjungos išlikimas tuo metu, kai antrojo pasaulinio karo išvakarėse, ji jautėsi izoliuota ir nesaugi. Taip aiškino Novosti spaudos agentūros vadovas Valentinas Falinas, tačiau jis nepripažino, kad 1939 m. rugpjūčio 23 d. Stalino-Hitlerio pasirašytas paktas egzistuoja ir gynė Staliną pareikšdamas, kad vaizduoti juodai ir kritiškai visa, ką jis padarė ar nutarė, nepatarnauja tiesai. Straipsnio autorius pastebi, jog Pabaltijo valstybių užgrobimas gali būti ginamas kaip raison d'etat bet koks raison d'etat pateisina dabartinę Pabaltijo valstybių okupaciją, 49-iems metams praėjus po gėdingo pakto pasirašymo?

Toronto Star dienraštyje rugpjūčio 23 d. tilpo dr. Romo Vaštoko straipsnis "Glasnost iššaukia debatus Pabaltijo valstybėse". Jis rašo, jog kai Gorbačiovas prieš trejus metus paskelbė glasnost programą, jis manė iškelti sovietų visuomenės problemas viešam apsvarstymui ir reformoms. Šiandien glasnost pradėjo kritikuoti patį sovivetų imperijos legalumą, ir niekur ši kritika nėra taip aiški, kaip Pabaltijo valstybėse, kur ji liečia jautrų sovietų istorijos laikotarpį — 1939 m. rugpjūčio 23 dieną Molotovo-Ribbentropo pasirašytą paktą. Vaštokas pasakoja apie pastaruosius įvykius Pabaltijo valstybėse ir reiškia nusistebėjimą, kaip jie greitai vyksta. Anot jo, iki šiol Kremliaus reakcija aiškiai neparodo, kaip Gorbačiovas ketina susidoroti su didėjančiais tautiniais reikalavimais. Jis yra pasakęs, kad daug problemų, su kuriomis Sovietų Sąjunga susiduria, yra per grubios ir nejautrios tautybių politikos praeityje rezultatas. Neaišku, ar Gorbačiovas galvoja apie suvereninių valstybių užgrobimą, kai jis kalba apie "grubią politiką praeityje", tačiau pabaltiečiai, anot Vaštoko nebelaukia išsiaiškinti. Jie sako Gorbačiovui kas atsitiko prieš 50 metų, ir jie nori pakeitimų. **(ELTA)**

Septintosios tautinės stovyklos parade pro vadovybę ir svečius pražygiavo 800 skautų ir skaučių su vėliavomis. *V. Bacevičiaus nuotr.*

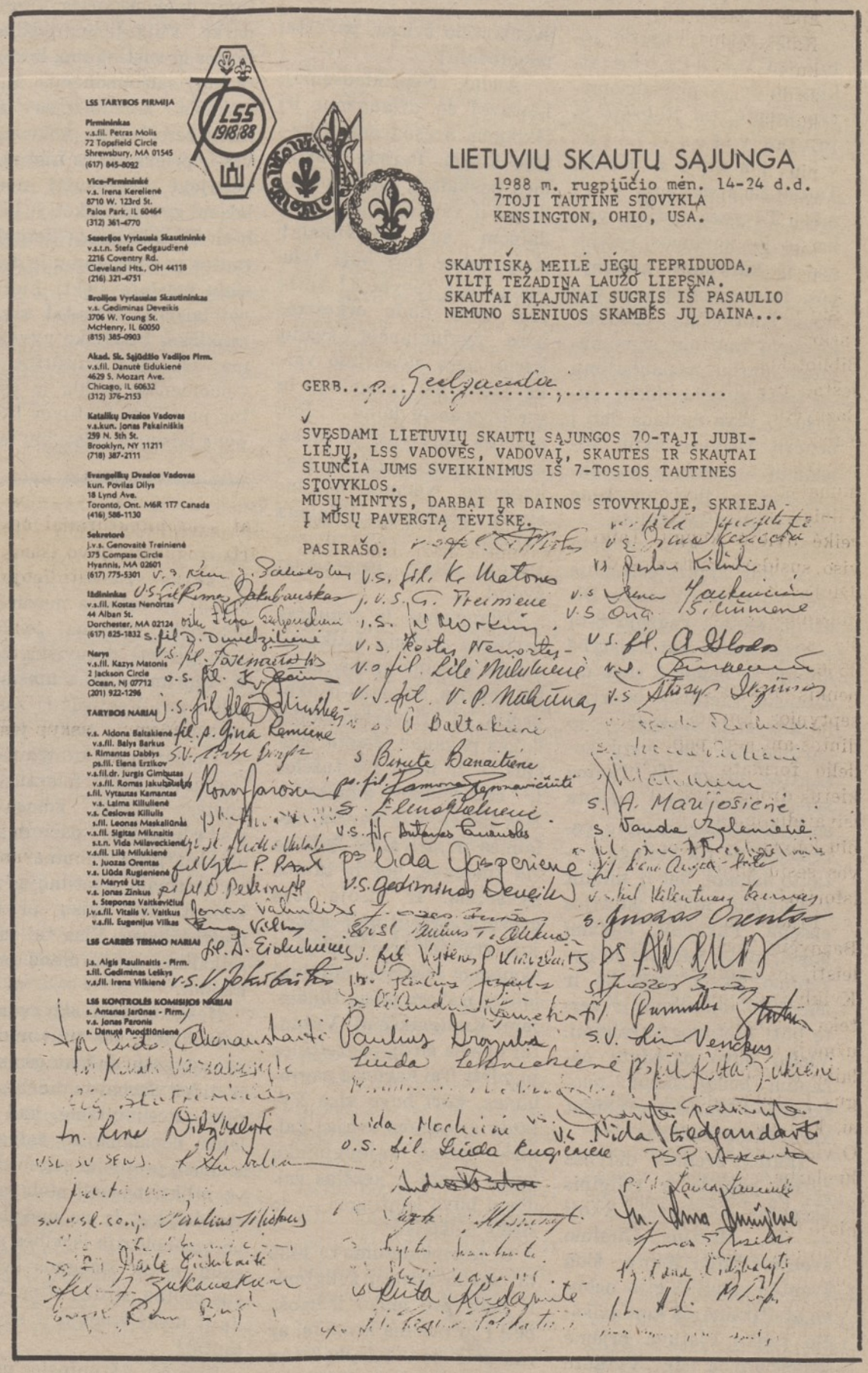

LSS TARYBOS PIRMIJA

Pirmininkas
v.s.fil. Petras Molis
72 Topsfield Circle
Shrewsbury, MA 01545
(617) 845-8092

Vice-Pirmininkė
v.s. Irena Kerelienė
8710 W. 123rd St.
Palos Park, IL 60464
(312) 361-4770

Seserijos Vyriausia Skautininkė
v.s.t.n. Stefa Gedgaudienė
2216 Coventry Rd.
Cleveland Hts., OH 44118
(216) 321-4751

Brolijos Vyriausias Skautininkas
v.s. Gediminas Deveikis
3706 W. Young St.
McHenry, IL 60050
(815) 385-0903

Akad. Sk. Sąjūdžio Vadijos Pirm.
v.s.fil. Danutė Eidukienė
4629 S. Mozart Ave.
Chicago, IL 60632
(312) 376-2153

Katalikų Dvasios Vadovas
v.s.kun. Jonas Pakalniškis
299 N. 5th St.
Brooklyn, NY 11211
(718) 387-2111

Evangelikų Dvasios Vadovas
kun. Povilas Dilys
18 Lynd Ave.
Toronto, Ont. M6R 1T7 Canada
(416) 588-1130

Sekretorė
j.v.s. Genovaitė Treinienė
375 Compass Circle
Hyannis, MA 02601
(617) 775-5301

Iždininkas
v.s.fil. Kostas Nenortas
44 Alban St.
Dorchester, MA 02124
(617) 825-1832

Narys
v.s.fil. Kazys Matonis
2 Jackson Circle
Ocean, NJ 07712
(201) 922-1296

TARYBOS NARIAI
v.s. Aldona Baltakienė
v.s.fil. Balys Barkus
s. Rimantas Dabšys
ps.fil. Elena Erzikov
v.s.fil.dr. Jurgis Gimbutas
v.s.fil. Romas Jakubauskas
s.fil. Vytautas Kamantas
v.s. Laima Kilius
v.s. Česlovas Kiliulis
s.fil. Leonas Maskaliūnas
v.s.fil. Sigitas Miknaitis
s.t.n. Vida Milaveckienė
v.s.fil. Lilė Milukienė
s. Juozas Orentas
v.s. Lūda Rugienienė
s. Marytė Utz
v.s. Jonas Zinkus
s. Steponas Vaitkevičius
j.v.s.fil. Vitalis V. Vaitkus
v.s.fil. Eugenijus Vilkas

LSS GARBĖS TEISMO NARIAI
j.s. Algis Raulinaitis - Pirm.
s.fil. Gediminas Lešk
v.s.fil. Irena Vilkienė

LSS KONTROLĖS KOMISIJOS NARIAI
s. Antanas Jarūnas - Pirm.
v.s. Jonas Paronis
s. Danutė Puodžiūnienė

LIETUVIŲ SKAUTŲ SĄJUNGA
1988 m. rugpjūčio mėn. 14-24 d.d.
7TOJI TAUTINĖ STOVYKLA
KENSINGTON, OHIO, USA.

SKAUTIŠKĄ MEILĖ JĖGŲ TEPRIDUODA,
VILTĮ TEŽADINA LAUŽO LIEPSNA.
SKAUTAI KLAJŪNAI SUGRĮS IŠ PASAULIO
NEMUNO SLĖNIUOS SKAMBĖS JŲ DAINA...

GERB. ...p. Geelzaciui,

SVEIKDAMI LIETUVIŲ SKAUTŲ SĄJUNGOS 70-TĄJĮ JUBILIEJŲ, LSS VADOVĖS, VADOVAI, SKAUTĖS IR SKAUTAI SIUNČIA JUMS SVEIKINIMUS IŠ 7-TOSIOS TAUTINĖS STOVYKLOS.
MŪSŲ MINTYS, DARBAI IR DAINOS STOVYKLOJE, SKRIEJA Į MŪSŲ PAVERGTĄ TĖVIŠKĘ.

PASIRAŠO:

Septintosios tautinės stovyklos vadovų pasirašytas sveikinimas Dirvai.

Lituanistinių mokyklų...

(Atkelta iš 3 psl.)

desnėms galimybėms komunikuoti su pavergtais broliais, lietuvių kalba darosi labai aktuali ir reikalinga.

Tėvų, mokytojų, mokinių ir visos lietuvių bendruomenės sutartinomis pastangomis pasieksime gražių rezultatų ir grąžinsime lietuvių kalbą į lietuviškas šeimas.

Daugiau pasiaukojimo, ryžto ir paramos lituanistinei mokyklai ir lietuviškai šeimai.

A. Juodvalkis

NEPAMIRŠKITE ATNAUJINTI DIRVOS PRENUMERATĄ

JOURNEYMAN DIEMAKERS
With job shop experience only. Must have experience with Progressive Draw and Single Point Tooling. Excellent wage and benefit package.
Please call or write for intervie:
BETTCHER MANUFACTURING CORP.
16000 Commerce Park Drive
Brook Park, Ohio 44142
216-267-0850
Equal Opportunity Employer
32-38)

KŪRYBA IR MOKSLAS

Paskutinysis Lietuvos Bažnyčiu serijos tomas

Kardinolo Vincento Sladkevičiaus vyskupija

Balys Gražulis

Cilindrinės formos Kalvių bažnyčia. *M. Dobužinskio piešinys*

Rašytojas Balys Gražulis recenzavęs Dirvoje kiekvieną Br. Kviklio parašytos Lietuvos bažnyčių tomą, buvo pasižadėjęs parašyti ir apie paskutinįjį — Kaišiadorių vyskupija, kuri jam artima prie širdies, nes tai jo vyskupija.

Deja, per paskutinius mėnesius trys operacijos jam neleido imtis šio darbo ir dabar, kiek atsigavęs, ištęsėjo pažadą.

Šių metų ankstyvą pavasarį Amerikos Lietuvių Bibliotekos Leidykla išleido šeštą, paskutinį, Lietuvos Bažnyčių serijos tomą — Kaišiadorių v y s k u p i j a. Kiekvienai vyskupijai buvo numatyta vienas tomas, bet Vilniaus arkivyskupijai prireikė dviejų knygų. Taigi viso susidarė septynios didžiulės knygos. Kokio čia milžiniško darbo būta, rodo šie skaičiai: puslapių — 3556, iliustracijų — per penkis tūkstančius. Visos septynios knygos išspausdintos ant gero popierio, didelio formato ir įrištos į kietus drobės viršelius. Neįsivaizduojamai didelis žinių lobynas — visos Lietuvos šešių šimtmečių detali istorija!

Pradėdamas Lietuvos Bažnyčių seriją 1980 m. leisti, jos autorius, Bronius Kviklys, abejojo ar jam užteks sveikatos ir jėgų tą užmojį užbaigti. Ar užteks laiko ir lėšų. Dabar pažvelgus į atliktą darbą, matosi, kad buvo ko baimintis. O vistik jis šį monumentalų darbą sėkmingai užbaigė — dar tvirtas paskutiniojo tomo išeinant sulaukė. Atsirado bendradarbių ir susirinko pakankamai lėšų. Vienam žmogui visą tą atlikti būtų buvę neįmanoma. Šimtai lietuvių talkininkavo nuotraukomis ir žiniomis parapijų aprašams, o geras būrys tiesioginiai prie knygų paruošimo ir išleidimo prisidėjo. Keli šimtai savo krašto mylėtojų — parapijinių patrijotų — pinigų knygoms leisti sudėjo. Ir štai turime tą, atrodžiusi neįmanomu, užmojį realizuotą.

Reikia pažymėti, kad, be paties autoriaus Broniaus Kviklio, didžiausią darbą atliko dr. inž. Jurgis Gimbutas, visus religinės paskirties statinius — bažnyčias, koplyčias ir kitokius pastatus architektūriniai aprašęs. Kokio mąsto pastangų čia įdėta supras tik tas, kuris visus serijos tomus peržiūrėjo. Ogi ir be Petro Aleksos, Amerikos Lietuvių Bibliotekos leidyklos vedėjo, nepailstamų pastangų, ši serija nebūtų pasirodžiusi. Jis knygas meniškai apipavidalino ir technišką spaudos darbą prižiūrėjo. Buvo ir daugiau artimų bendradarbių prie šios serijos knygų padirbėjusių... Visiems b e n dradarbiams, talkininkams ir aukotojams autorius, seriją užbaigdamas, dėkoja.

Kaišiadorių vyskupijai skirtas šeštas tomas, išskyrus Vilniaus arkivyskupiją, yra visų didžiausias, o pati vyskupija mažiausia. Ji, su kitų tomų papildymais, išėjo 608 psl. dydžio. Tai rodo, kad dėmesys serijos knygoms ir talka nuolat didėjo. Pirmas tomas, skirtas Telšių vyskupijai, išėjo 400 psl. dydžio, pati vyskupija gi gerokai didesnė už Kaišiadorių, kuriai tiesioginiai skirtas 432 psl. Telšių vyskupiją sudaro 112 parapijų, o Kaišiadorių 67. Anoje prieš karą dirbo apie 200 kunigų, o šioje tik 120. Panašus santykis palyginus ir su kitomis vyskupijomis. Antai Kauno arkivyskupijai prireikėjo jau 512 psl., Panevėžio 532, o Vilniaus net dviejų tomų, sudarančių 1024 psl. Visa tai dėl to, kad parapijų aprašai padidėjo, istorinės žinios apie jas papilnėjo.

Įdomu tai, kad dabar išėjęs tomas galėjo pasirodyti pirmuoju. Dar 1980 m. Bronius Kviklys man rašė, kad Kaišiadorių vyskupas Vincentas Sladkevičius (dabartinis kardinolas), jam atsiuntė vyskupijos religinių pastatų nuotraukų albumą — apie 500 nuotraukų. Taigi, reikėjo tik parapijų aprašus papildyti, o pastatus architektūriniai aptarti ir galima buvo išleisti. O išleido paskutiniuoju tomu. Tai nulėmė pati svarbiausioji priežastis — pinigų stoka jai leisti. Dosniausi aukotojai buvo iš Lietuvos pasitraukę kunigai. Ogi iš Kaišiadorių vyskupijos pasitraukė tik keli kunigai. Knygoje prie vyskupijos prisirašiusių kunigų randame vos 12, o Telšių net 73. Telšiškių dosnumas, uolymas ir spaudimas nulėmė, kad Telšių vyskupija išėjo pirmuoju tomu. Taip ir su kitais tomais. Pavyzdžiui, panevėžiškių kunigų čia atsirado 54, o kauniškių per šimtą. Aišku, kad ir iš anų vyskupijų kilusių tikinčiųjų užsienyje yra daugiau. Apskritai, daugiau potencialių aukotojų. Tačiau Lietuvos Bažnyčių serijai populiarėjant atsirado didokas būrys aukotojų ir Kaišiadorių vyskupijai. Ir štai ji jau mūsų rankose.

Kaišiadorių vyskupija, siauroku ir ilgu ruožu nusitęsusi pagal buvusią demarkacijos liniją su lenkais, buvo sudaryta iš Lietuvai atitekusios Vilniaus arkivyskupijos dalies. Iš 33 dekanatų Lietuvos pusėje liko tik 5, su 63 bažnyčiom ir 82 kunigais. Jos teritorija nepasikeitė ir dabar. Vėliau prie jos buvo priskirta Želvos parapija ir įkurtos kelios kitos. Dabar yra likę 65 bažnyčios ir 67 kunigai, bet tik 57 klebonai. Šioje knygoje aprašyta 70 religinių pastatų ir keliasdešimt ryškesnių religinių objektų. Iš 24 koplyčių atidarų yra tik 3. Palyginimui: Prieš karą Lietuvoje buvo 717 bažnyčių ir 320 koplyčių. Dabar yra 630 bažnyčių ir 24 koplyčios. Iš buvusių 1450 kunigų tėra 665, bet tik 567 darbingi.

Kaišiadorių vyskupija ne vien mažiausia, bet ir skurdžiausia. Atskirta nuo savo naturalaus centro Vilniaus ji liko provincijos užkampio vyskupija. Joje nėra nei vieno didesnio miesto. Ji net savo seminarijos neturėjo. Jos centras įsikūrė mažame miestelyje, be didesnės bažnyčios. Jos katedra buvo prastos išvaizdos medinė parapijos bažnyčia, iki buvo pastatyta mūrinė katedra. Vyskupijos ekonominę padėtį atspindi ir jos bažnyčios. Tik viena kita, kaip Stakliškių, Žaslių, Žiežmarių išsiskiria dydžiu ir puošnumo. Šiaip jau vyskupijos bažnyčios lyginasi su kitų vyskupijų mažesnių miestelių bei bažnytkaimių bažnyčiomis. Stebėtinai daug mūrinių — apie pusė visų bažnyčių. Tačiau vyskupijoje randasi ir keletas išskirtinai įdomių bažnyčių. Viena jų, Akmenio parapijos, mažiausia Lietuvoje. Išlikusi Perlojos senoji iš maumedžio statyta ir Kalvių cilindro formos belangė bažnyčia, saulės šviesą gaunanti per kupolo langelius. Vienintelė tokia bažnyčia Lietuvoje.

Vyskupijos istorija — tikras erškėčių kelias. Pirmojo karo metu jos teritorijoje vyko smarkūs mūšiai tarp caro ir kaizerio kariuomenių, sudaužę visą eilę miestelių ir bažnyčių. Nepriklausomai Lietuvai atsikuriant čia kovėsi lietuviai su lenkais. Čia siautė lenkų kavalerijos brigada Tatarska Jazda ir lenkų fanatikų būriai terorizuodami gyventojus, žudę kunigus. Čia nuo seniausių laikų vyko uolus lietuvių lenkinimas per bažnyčias. Jinai daugiausiai nukentėjo ir bolševikinėse okupacijose.

Tačiau Kaiišadorių vyskupija turi ir šviesią pusę. Jos teritorijoje gimė senoji Lietuvos valstybė. Čia plasdėjo valstybės širdis. Spėjama, kad pirmoji valstybės sostinė buvo Kernavė. Vyskupijos dvasiškiai pasižymėjo atkakliu pasipriešini-

(Nukelta į 6 psl.)

Varėnos bažnyčia, pastatyta 1921 m., sudegusi II pas. karo metu ir nebeatstatyta

Kaišiadorių vyskupija...

(Atkelta iš 5 psl.)

mu sovietiniam režimui, ištikimybe bažnyčiai bei savo parapijiečiams. Iš jos užsienin pasitraukė tik keli kunigai. Vyskupas ir visa kapitula liko vargti su žmonėmis. Antrasis vyskupijos ordinaras vyskupas vyskupas Teofilis Matulionis (buvęs Mogiliavo vyskupas) jau buvo sovietiniuose kalėjimuose sėdėjęs ir žinojo kas jo laukia, o vistiek pasiliko. Jis nevykdė sovietinių nuostatų ir įsakymų bažnyčioms, dėlto buvo suimtas, kalintas, kankintas ir ištremtas, bet ir grįžęs Lietuvon nenusilenkė. Prievarta išvežtas į Šeduvą vistiek mėgino savo pareigas atlikti. Savo ganytojo pavyzdžiu sekė ir vyskupijos kunigai. Apie 50% jų buvo areštuoti, įkalinti ar ištremti. Tik dalis jų sugrįžo. Vyskupijos valdytojas, vėliau vyskupas, Juozas Matulaitis-Labukas, Kauno ir Vilkaviškio vyskupijų valdytojas, irgi lageryje kalėjo. Sovietinis režimas neleido pareigų vykdyti nei trečiajam vyskupui, Vincentui Slakdevičiui — ištrėmė jį Nemunėlio Radviliškin ir tik po 23 metų leido jam vyskupijon sugrįžti.

Kaišiadorių vyskupija labiausiai išgarsėjo dabar tuo, kad ji davė Lietuvai pirmąjį tikrą lietuvį kardinolą Vincentą Sladkevičių, Kaišiadorių vyskupijos valdytoją ir Lietuvos Vyskupų Konferencijos pirmininką. O gal net ir antrą kardinolą, popiežiaus Jono XIII "širdyje" kardinolu paskirtą vyskupą Teofilį Matulionį. Knygoje pateikta davinių teikiančių galimybę, kad taip galėjo būti. Deja to patvirtinti jau neįmanoma.

Lietuvos Bažnyčių serijos pratarmėje Bronius Kviklys sakė, jog ji leidžiama tam, kad bent foto nutraukose Lietuvos bažnyčios išliktų. Dar ir tam, kad pateiktų žmonėms žinių apie jų tėviškes ir tuo duotų progą bent svajonėse į jas grįžti. Kai gegužės mėn. akademikai skautai suruošė Kaišiadorių vyskupijos pristatymą ir serijos autoriaus Broniaus Kviklio pagerbimą (atsitiktinai ir man teko jam dalyvauti), tada, Lietuvos Bažnyčių seriją aptardamas, kun. dr. Ignas Urbonas pabrėžė serijos istorinę pusę ir jos svarbą ateities kartoms. Iš tikrųjų, miestelių ir bažnytkaimių istorijos nerasi bendroje Lietuvos istorijoje, o čia ji gana plačiai duodama ir joje atspindi tautos istorija nuo seniausių laikų.

Autoriaus lūkesčiai seriją pradedant leisti gražiai išsipildė. Serijos nuotraukose yra užkonservuota tūkstančiai religinės paskirties ir kitokių statinių. Žymios dalies jų jau nėra — sudegė, sunyko ar sunaikinta. Kiekvienas skaitytojas gali plačiau su savo tėviške susipažinti ir ilgėsio vedamas po ją ir apylinkes paklajoti. Bent aš pats tą patyriau.

Augdamas Varėnos I-os Antakalnio kaime (dabar gatvė) miestelio praeitim nesidomėjau. Tada viliojo tolimi miestai, kiti kraštai, egzotika. O kai susidomėjau, jau buvo pervėlu. Taip beveik nieko apie savo tėviškę nežinojau. Manau, kad ne ką daugiau ir kiti lietuviai apie savo tėviškes žino. Gal tik- vienas kitas. Šv. Mykolo Arkangelo Varėnos I-os parapijos bažnyčia per karą sudegė, jos centras dabar nukeltas į Babriškių km. ir pamaldos laikomos kaimo kapinių mūrinėje koplyčioje. Kai Bronius Kviklys paprašė manęs bažnyčios ar kokių kitų miestelio nuotraukų, aš nustebau ir susigėdau, kad nei vienos neturiu. O jis tik galinės bažnyčios sienos nuotrauką teturėjo. Atsiverčiu dabar knygą — net maloniai šilta paliko! Mano tėviškė net septyniomis nuotraukomis papuošta. Iš kur jis jų tiek pririnko? Bažnyčios jau nėra, o štai čia ji stovi stora mūro tvora aptverta. Ant tos akmeninės tvoros per gegužines pamaldas, laikomas šventoriuje, pusberniai (ir aš) sėdėdavo, ant jos prieš ir po pamaldų bėgiodavo. Antai ir paminklas aikštėje Nepriklausomybės dešimtmečiui paminėti (rašoma — žuvusiems dėl- laisvės, tačiau tas paminklas stovi kapinėse). Tą paminklą statant man teko cementą maišyti. Va ir vartai, "broma", ant Merkio tilto. Tai demarkacijos linija su lenkais. Pro tuos vartus ūkio darban važiuoti praleisravo. Ir, maloniausia, 1910 metų bažnytinio choro nuotrauka, kuriame mano mama giedojo. Štai sėdi šešiolikametė choristė! Ta nuotrauka, padidinta ir įrėminta, mūsų namuose ant sienos kabėjo.

Tai kaip negrįši tėviškėn visa tai užtikęs? Užlieja prisiminimai ir matai vyskupą Juozą Kuktą parapijos vizituot atvykusi. Gale miestelio, Vytauto gatvėje, didžiuliai vartai, o prie jų parapijiečių minia nekantrauja. Plazda bažnytinės vėliavos, blizga altorėliai, baltai aprengtos mergaitės su gėlių krepšiukais išrikiuotos stovi.. Pagaliau, ant vieškelio, nuo Nedzingės pusės, matosi artėjantis dulkių sūkurys. Prieš vakaro saulę nieko kito, tik dulkių debesį bematai, bet visi žino, kad ten, to debesio viduryje bažnyčios kunigaikštis karietoje atvyksta, kaimo raitelių apsuptas. Jie vyskupą pasitiko prie parapijos ribų, tai jų žirgų kanopos tiek dulkių sukėlė. Tik karietai ant plento užvažiavus visi vyskupą pamato ir suklaupia. Neužmirštamas vaizdas! O čia dar knygoje ir kaimyninės Akmenio parapijos nuotrauka. Netgi ir "Užkeiktos mergos" akmens nuotrauka įdėta. Parapija garsėjo dešimtinių atlaidais ir varėniškių procesija , kasmet penkis kilometrus smėlėtu senuoju Vilniaus - Gardino vieškeliu brisdavo, altorėliais, vėliavomis nešina prakaitavo. Dar buvo išlikę šen ten milžiniški beržai, kada tai šalia vieškelio pasodinti. Nukeliavę, mudu su bobute, aną stebuklingą akmenį keliais apeidavom, ką darydavo ir šimtai kitų maldininkų. Vėliau, toje mažiausioje Lietuvos bažnytėlėje, ant viškų su Varėnos choru giedojau. Šutom, dusom, sausakimšai maldininkų prisigrūdusioje bažnytėlėje, o garsas tartum vandenyje, karštame žmonių alsavimę nuskęsdavo. Negrįžk namo, kad nori, kada tiek prisiminimų užgriuvo!

O va istorija. Mokykloje mokytojas pasakojo, kad Merkio ir Varėnės upių santakoje buvę D.L.K. sandėliai. Bet nebuvo jokių friuvėsių, vien parapijos ūkio javai bangavo. O knygoje sakoma, jog ne sandėlių, o D.L.K. medžioklės rūmų būta. Iš čia Vytautas su Jogaila diplomatinius laiškus siųsdavę ir net valdovų pasiuntinius priimdavę. Vėliau čia buvęs karališkas dvaras. Tik dabar supratau, kodėl varėniškiai tolimesnių kaimų žmones vergais vadindavo. Mat didžiavosi karališkaisiais buvę. Taip sužinojau apie miestelio nelaimes ir gerovės laikus. Daug kas man yra didelė naujiena. Už tai gal turėčiau kun. dr. Ignui Urbonui dėkingas būti. Jis trumpą laiką Varėnoje klebonavo ir šiai knygai daugumą parapijų aprašų paruošė.

Apie istoriją kalbant būtina paminėti Kernavę. Prieš keletą metų Lietuvos archeologai ten atkasė senąjį Kernavės miestą. Šiame tome senoji Kernavė plačiai aprašyta ir kelioliika nuotraukų iliustruota. Įdėta visų keturių jos piliakalnių, atkasto miesto likučių ir iškasenų nuotraukos. Šios nuotraukos pirmą kartą matomos išeivių spaudoje. Tai pats įdomiausias istorinis aprašas.

Šeštasis Lietuvos Bažnyčių serijos tomas, Kaišiadorių vyskupija, gražiai šią puikią is vertingą serija užbaigia. Jame patalpinta 760 nuotraukų. Didžioji dauguma pirmą kartą parodytų. Taip pat įdėta keliasdešimt schemų, žemėlapių, dokumentų, straipsnių bei laiškų faksimilių. Viso per 800 šimtai iliustracijų. Kitų serijos tomų papildymai, jų turinių, asmenvardžių ir vietovardžių rodyklės. Labai praverčia religinių terminų žodynėlis ir architektūros terminų paaiškinimai.

Bronius Kviklys. Lietuvos Bažnyčių serijos VI tomas — Kaišiadorių V y s kupija. Redakcija: Bronius Kviklys, kun. dr. Anicetas Tamošaitis, kun. dr. Ignas Urbonas, Povilas Vaičekauskas. Redakcijos bendradarbė — Danutė Bindokienė. Žemėlapis — Vitaliaus Matulaičio. Vardynai-vietovardžių ir asmenų: kun. dr. Aniceto Tamošaičio. Architektūriniai aprašai ir terminų žodynėlis dr. inž. Jurgio Gimbuto. Korektoriai: Vladas Civinskas ir Vytenis Statkus. Dailininkas ir technikinis redaktorius — Petras Aleksa. 608 pusl. Išleido Amerikos Lietuvių Biblio t ė k o s Leidykla, 3001 W. 59 St., Chicago, Ill. 60629, USA.

Superior Savings
ASSOCIATION

MOKAME AUKŠČIAUSIUS NUOŠIMČIUS UŽ SANTAUPŲ INDĖLIUS

PASKOLOS TEIKIAMOS:

- namams pirkti,
- rezidenciniams ir komerciniams pastatams statyti,
- namų remontams,
- kvalifikuotų studentų mokslui

Superior Savings

Pagrindinis skyrius

798 East 185th Street, Cleveland, Ohio Telefonas: 481-3008

DARBO VALANDOS: Pirmadieniais uždaryta.
Kitomis dienomis nuo 9:00 iki 4:00.
Penktadieniais 9:00 iki 6:00. Šeštadieniais 9:00 iki 2:30.

FSLIC

Train to be a
TRAVEL AGENT
TOUR GUIDE
AIRLINE RESERVATIONIST

Start at home. Train on live airline computers. Home study and resident training. Financial aid available. National. Hdqtr. Pompano Beach, FL.

A.C.T. TRAVEL SCHOOL
1-800-327-7728
Accredited Member N.H.S.C.

FOLDING CARTONS
Canton Michigan Based Carton Co. looking for glue machine setup person, also bobst operator. Hourly wage commensurate with experience.
Call 1-313-397-2638 or send letter or resume to: P. O. Box 87068, Canton, Mich 48188
(31-40)

HIRING! Federal government jobs in your area and overseas. Many immediate openings without waiting list or test. $15-68,000. Phone call refundable. (602) 838-8885. Ext. 1753.
(32-33)

FABRICATOR/WELDERS
ELECTRICAL SIGN MANUFACTURER
Alum. MIG welding, shear and press brake exp. Electrical exp. helpful. Able to read prints. Must have own tools. Benefits. Apply in person 7:30 am to 4 pm
No phone calls.
FAIRMONT SIGN CO.
6771 E. McNICHOLS
DETROIT, MI. 48212
Pre-employment physical w/drug sceen administered
(34-40)

Tarybinėje spaudoje pasižvalgius

Bevartant ŠVYTURIO 15 NR. (rugpiūčio mėn.) į akis krito Tomo Venclovos laiškas. Jis polemizuoja su Virgiliju Liauška, kuris to paties žurnalo ketvirtam Nr. aiškino, kad T. Venclova 'suartėjo su tais, kurie dangsto ir karinius nusikaltėlius', ir jis teisinąs tuos, kurie 'už jūriuose jį priglaudė ir dabar išlaiko'.

Tomas Venclova savo laiške tuos teigimus paneigė, pastebėdamas, kad

Nuo pat išvykimo į Vakarus 1977 m. niekieno globos neieškojau. Visada išlaikiau ir išlaikau save pats; gyvenau ir gyvenu iš akademinio darbo — štai jau keli metai Yale universitete, kuriame dėstau rusų ir lenkų literatūras bei lietuvių kalbą. Tiesa nevengiu kritikuoti neigiamų reiškinių Tarybų Sąjungoje, (tai dariau ir Lietuvoje gyvendamas), bet juk pastaruoju metu, nors ir nevisados drąsiai, darote tai ir patys . . .

Taigi tikrai metas apspręsti: jeigu viešumas — tai viešumas.

Po to susiradau tą ketvirtą ŠVYTURIO Nr. Koks milžiniškas skirtumas per tuos kelis mėn.! Ketvirtame nr. iš tikro švaistėsi Virgilijus Liauška, ieškodamas išeivijoje karo nusikaltėlių. Kalbėdamas apie "Toni" Mažeikos veiklą, Liauška jo bendradarbiais žurnalo skaitytojams pristato ne tik T. Venclovą, bet ir A. Štromą, buvusį Klaipėdos teisininką, šiandien politinį perbėgėlį kaip 'uolų gimtinės šmeižiką', pamiršusį, kad jo tėvus nužudė naciai. Girdi: 'jį (Štromą) dabar išvysti aršiausių nacionalistų draugijoje'.

Šiandien tarybinėje spaudoje skaitai tiek daug apie stalininius karo ir pokario nusikaltėlių darbus, kurių vieną kitą citavome DIRVOJE, kad nacių talkininkų nusikaltimai atrodo gana smulkūs.

Tame pačiame ŠVYTURIO Nr. Vilius Kavaliauskas rašė apie Gorbačiovo vizitą 1987 m. gruodžio mėn. Washingtone:

Tą vakarą priešais Baltuosius Rūmus sutikau aukštus Vyriausiojo Lietuvos Išlaisvinimo komiteto Amerikos latvių asociacijos pareigūnus. Jų primigtinai klausiau: 'Ko jūs protestuojate! Kuo jums nepatinka tas vizitas! Kuo neįtinka jums šiandien pasirašyta sutartis jei ji išeliminuoja raketas iki šiol nutaikytas į Lietuvą Latviją ir Estiją . . .

Niekas man neatsakė į šiuos klausimus. Keli tik prapliupo piktais seniai nuvalkiotais keiksmais . . .

Dabar LITERATŪROJE IR MENE skaitau kad tas pat Kavaliauskas iš New Yorko į Vilnių atvežė Rastenių atiduotą A. Žmuidzinavičiaus V. Kudirkos portretą. Pranešime pastebėta, kad V. Rastenis buvo DIRVOS redaktorius, nutylint jo veiklą VLIKe, L. Laisvės Komitete ir kt.

Dar nuostabiau, tas pats LITERATŪRA IR MENAS savaitraštis visai neseniai atspausdino **Stasio Šalkauskio** straipsnį apie tautinį auklėjimą iš 1932 metų ŽIDINIO!

Ten pat teatrologas V. Vasilauskas, r a š y d amas apie Vilniaus Jaunimo Teatro gastroles Amerikoje,

(Nukelta į 8 psl.)

Mūsų tremties keliai

Atsiliepdama į „Literatūros ir meno" (1988.VI.11) kvietimą pasidalyti mintimis ir pamąstyti, koks turėtų būti paminklas stalinizmo aukoms, pirmiausia noriu pasakyti: neskubėkim statyti paminklo, kol dar tebegaruoja neužgijusios Tautos žaizdos, o atviromis akimis jas apžiūrėkim, patikrinkim ir objektyviai įvertinkim jų gylį ir mastą. Paminklą, kurs bylotų apie XX amžiaus Tautos tragediją, suspėsim pastatyti: užteks akmenų iš Lietuvos žemės.

Esu lietuvė su 15 metų tremties (1941—1956) stažu, iškentėjusi nužmoginimo, bado, šalčio, beprasmiško priverstinio darbo sunkumus, dvasines naktinių tardymų kančias ir t. t., ir t. t. Bet visad ir visur mano Tauta buvo manyje, o mano Tikėjimas stiprino mane.

N e r e a b i l i t u o t a! Neprašiau ir neprašysiu, kad pasigailėtų, nes nei mano vyras, nei mūsų 6 metų dukra, nei aš nebuvome nusikaltėliai ar priešiški nenaudėliai, tik sąžiningi darbo žmonės...

Sąmoningai ir logiškai suprantu, kad tremtinių nužmoginimas yra stalininio smurto akcija. Tikiu, jog persitvarkymo ir naujo mąstymo laikotarpiu atsiras šviesių protų teisėtvarkos organuose, kad atskleistų tikrą tiesą, o aukščiausios Sąjungos instancijos oficialiai paskelbs, jog masiniai išvežimai (in corpore) yra neteisėti; žmonės kentėjo ir mirė nekaltai, neteisti.

Latviai ir estai moka suskaičiuoti, kiek iš jų respublikų buvo deportuotų, nebijo paskelbti; taip pat jie suranda galimybių moraliai ir materialiai paremti nukentėjusius. O mūsiškiai senesnės kartos istorikai, statistikai ir žodingieji žurnalistai kažko tebelaukia ar dairosi, ką pasakys laikmečio situacija.

Skaitau spaudą ir ieškau dostojevskiškos drąsos ir tolstojiškos moralės šviesos, laukiu, kas tiesiai ir teisingai aprašytų tremties, tautų, ypač mažesnių, naikinimo esmę, beprasmybę ir beprotybę.

Ačiū tauriajam poetui Justinui Marcinkevičiui, plačiau pravėrusiam langą į tremtinių žudymo fabriką, paskelbusiam dalį buvusios tremtinės Dalios Grinkevičiūtės kraupių užrašų apie mirties pjūtį tarp lietuvių Lenos upės žiotyse (tokia pat pjūtis ant kitos ledo lyties vyko tarp karelų), o tokių pjūčių ypač karo metu buvo visur: miškuose, stepėse, žeminėse, barakuose, lageriuose...

Su baime skaičiau Danieliaus Todeso straipsnį, kuris, „sąžinės liepiamas", aprašo, kaip Valstybės saugumo organai ruošė ištrėmimus visame Pabaltijy. Beveik po pusšimčio metų autorius prakalbo apie pamintą žmogiškumą, tiesą ir teisingumą, nerimastingai teisindamas Stalino piktadarybių vykdytojus („Tiesą ir tik tiesą". — „Gimtasis kraštas", 1988.VI.2—8).

Daugelis mūsų rašytojų, tituluotų ir premijuotų, švelniai užglosto visus aštriausius ir skaudžiausius trėmimų kampus. Pirmieji trėmimai (1941 m. birželio 14 d.) visose Pabaltijo respublikose buvo patys žiauriausi ir sunkiausi; mus, moteris, su mažais vaikais skelbė pikčiausiais liaudies priešais. Nužmogintus sugrūdo į gyvulinius, mėšlu pasmirdusius vagonus Kauno stotyje, Šančiuose, ir, marindami troškuliu, užplombavo. Užplombuotose vagonuose vežė iki Uralo; vyrų vagonus atkabino Oršoje ir pasiuntė į Sverdlovsko lagerius. Vaikai šaukė: vody chotim, vody chotim... Už Uralo sustojo miške ir iš kai kurių vagonų išmetė mirusių vaikų ir senų žmonių lavonus. O pirmąją žiemą išmirė 60 procentų išvežtųjų. Badas, šaltis, sunkūs priverstiniai darbai, nešildomos patalpos į kapus varė ištisas šeimas; nereikėjo nei krematoriumų, nei spygliuotų vielų, nei elektros laidų. Režimo žiaurybės ir permaininga gamta (dideli žiemos šalčiai — 40—50° C, smarkūs karščiai vasarą) negailestingai atliko žmonių naikinimo darbą, o Jenisejaus, Lenos ir kitos upės plukdė lavonus į Šiaurės jūras. Dar 1954 m. du tremtiniai inžinieriai, latvis ir estas, dirbę Krasnojarsko prieplaukoje krovėjais, laivu plaukė į Šiaurę įsitikinti, ar tikrai tebėra kalnai žmonių griaučių, upės suneštų į daubas. Pamatė, nuo ko krėtė šiurpas, stingo dvasia: kalnų kalnai baltavo griaučių, ant kurių dar plevėsavo drabužių skiautės, vėjų blaškomos, mėtėsi žmonių rankos, kojos, žvėrių ištampytos. O užrašai ant lentų skelbė: uždrausta zona. Dabar šviesomis tviskantys miestai — Norilskas, Vorkuta — ant tremtinių ir lagerininkų kaulų pastatyti.

Ar tai maži nusikaltimai, kad šaltakraujiškai nesmerktum Stalino, jo kulto ir jo pasekėjų, vykdžiusių juodus tautų naikinimo darbus? Daug postringaujama apie kulto laikotarpio perlenkimus, iškraipymus bei klaidas, bet tiesiai sakykime, kad tai buvo barbariškiausi XX amžiaus nusikaltimai tautoms, žmogiškumui viename šeštadalyje mūsų planetos.

Daug dar stalinistų „juodadarbių" sėdi minkštuose krėsluose ir įsikibę laikosi staliniško biurokratizmo, jų išskėsti sparnai tebesklando virš žmonių galvų. Bet aš šventai tikiu, kad tarybinė liaudis vis tiek suras intelektualų kaminkrėtį, kuris, paėmęs geležinį šluotražį, išbrauks aukštus bokštus, iššluos aikštes, gatves ir skersgatvius; dusinantis oras pragiedrės, o žmonės tikrai pajus, kad socializmas jais rūpinasi.

Tremtyje, stepėje, gyvenau tarp 23 tautybių žmonių; čia buvome 95 procentai tremtinių ir tik 5 procentai tų, kurie turėjo ginklą ir botagą. Čia buvo ukrainiečių, baltarusių, Pavolgio vokiečių, armėnų ir kitokių kaukaziečių, totorių, kazachų, karelų, lenkų, estų, latvių ir kt. Kiekvienas širdyje nešiojome savo tautos žaizdas, savo nelaimę, vargą, antimųjų netektį.

Oficialios statistikos, kiek kulto laikais sunaikinta nekaltų, nėra ir negalės tikslios būti, nes šiuo atveju melas galingesnis už tiesą: mano vyras žuvo lageryje, o man išdavė pažymą, kad mirė 1948 m. plaučių uždegimu Kaune (dokumentas — gryna netiesa — mano rankose).

Iš anų laikų galėtum prirašyti tomus žmonių kančių ir belaikių mirčių. Man pačiai, aptinusiai nuo bado, teko laidoti jaunuolį, bado mirties pakirstą, kurio paskutinė svajonė buvo: „Mama, karas baigsis, grįšim į Lietuvą, ar tu man duosi duonos sočiai?" O tai buvo neeilinis berniukas, turėjo fenomenalią matematiko atmintį, filosofo galvoseną, čiurlionišką pasaulėjautą, gražiai rašė ir piešė. Jam mirus, mokytojai tyliai ir slapta verkė. Bet prie duobės niekas neatėjo, bijojo liaudies priešo vardo, nes, mus nuvežus į Juzakovo kaimą, buvo įsakyta užrakinti šulinius, nekalbėti, daržovių ar pieno, net degtukų krautuvėje neparduoti.

Mano tremties kelias — nuo Trojicko rajono Altajaus krašte iki Krasnojarsko prie Jenisejaus.

Dabar, kai keičiasi laikai, kai gyvenimas kyla ir šviesėja, daug kas manęs klausia, kaip gyvenau Sibire, ką mačiau ir patyriau. Mačiau labai daug, o patyriau beteisio vergo dalią, nuolat girdėdama: ne į kurortus atvežti, o kad išdvėstumėt. Rodos, žmogus kaip gyvulys, paskirtas skerdyklai...

Ką mačiau?

Mačiau, kaip rusė, tuoj po karo atvežta iš Kursko srities su 3 mažais vaikais, išbadėjusiais, pūliuojančiomis akimis, šašuotais kūneliais, utėles valgė. Kas rytą išeidavo su glėbiu skudurų ir sauja braukdama utėles pildavo į burną. Nelaimingoji, norėdama pamaitinti alkanus vaikus, iškasė du kelmus bulvių tarybinio ūkio laukuose. Visagalis direktorius surengė parodomąjį teismą; iš rajono atvažiavo teisėjai su prokuroru, suvarė tremtinius žiūrėti ir klausytis. Teismas nuteisė moterį 8 metams sunkiųjų darbų kalėjimo; vaikus išvežė į vaikų namus. Pats direktorius prieš mūsų langus gyveno atskiroje tremtinių sutvarkytoje sodyboje, aukšta tvora aptvertoje, kurioje stovėjo dvi karvės, kriuksėjo 5 ar 7 kiaulės, buldavo 140—150 kalakutų, antys turškėsi tvenkiny, o derliaus nuėmimo metu naktimis veždavo mašina paskui mašiną — grūdus, cukrinius runkelius, bulves, dobilus. Ir jis vis porino: kol neturės 300 tūkstančių, iš tos vietos neišvažiuos. Gavęs pranešimą, kad atvyks kas nors iš aukščiau, sušaukdavo tremtines pešti kalakutų, doroti papjautos kiaulės ir kitokios tvarkos kieme daryti. Aukštieji svečiai visada išvykdavo su prikrautais lagaminais, o tremtinės alpdavo ant runkelių vagų, net vandens atsigerti neturėdamos; vanduo buvo po užraktu.

Mačiau, kaip išprotėjusi vokietė balsu raudojo ir vis ieškojo vaikų. Jos vaikai buvo rasti ant kelio įšalę, sugulę ant rogučių, apsikabinę maišelį su keletu bulvių ir dviem avių kojom, kurias buvo gavę tolimesniame kaime. Ji kartojo: mano vaikai nesušalo, nesušalo...

Mačiau, kaip estė iš Talino verkė didelėmis ašaromis, o jos ožkelė laižė ašaras. Ji apverkė savo dukterį, šaunią devyniolikmetę, miške išprievartautą ir nužudytą enkavedisto.

Mačiau, kaip kalmukė, rankomis trindama žoles arbatai, traukė nesuprantamą dainą, kai šalia jos ant grindų merdėjo sūnus. Jos motiniški jausmai buvo užgesę; mirtis sėlino ir prie jos išdžiūvusio kūno.

Mačiau žmonių lavonus, išmestus iš barakų į sniegą, laukiančius eilės, kada pusprotis Abramas surinks į savo „telegą", išveš ir išvers į sniego pripustytas daubas už ūkio, o iš ten pavasario vandenys nuneš į upę, nuplukdys į Šiaurę. Šitą regėdama, aš jaučiau didžiausią žmogaus išniekinimą. Būdavo, Abramas pasikinko jam priskirtą Mašą (kupranugarį), ant ratų užmeta 2 ar 3 skarmaluotus lavonus, ima už ilgos virvės ir ją tempia. Maša spjaudosi, o jis visa gerkle šaukia: oi, oi, olia lia. Jam seilės driekiasi per visą smakrą, drimba ant krūtinės, iš nosies varva ir šąla ant kareiviškos milinės, perjuostos virve.

Mačiau ir tokių žmonių, kurie nebeturėjo ašarų, o jų kūnai puvo nuo žaizdų. Nuo jų mirė mano tikra pusseserė, trijų vaikų motina, 28 metų amžiaus.

Pokario tremtiniai buvo laimingesni, nes jų nepersekiojo didelė bado rykštė.

Pirmojo trėmimo žmonės pradėjo slapta bėgti į Lietuvą arba per kitus siųsti vaikus pas gimines. Lietuvoje perbėgėliai buvo gaudomi, teisiami, grąžinami atgal į tremtį. Parbėgę nepilnamečiai būdavo paimami iš mokyklų ir per kalėjimus vežami atgal pas motinas.

Skaudu klausyti ar skaityti, kai mūsiškiai, kalbantys ar rašantys trėmimo klausimu, mažina skaičius. Tik vežant pirmuosius ešelonus, kada sustojome netoli Omsko, sustojo ant kitų bėgių ešelonas tremtinių iš Rygos. Latvius vežė keleiviniais vagonais, moterys šaukė: „Broliai lietuviai, mes iš Rygos, vyrai atskirti... Mūsų išveš 200 tūkstančių..." Jau tada galvojom — o kiek išveš lietuvių, mūsų respublika didžiausia Pabaltijy. Juk buvo planas...

Baltarusis ekonomistas iš Minsko amputuotomis kojų pėdomis su dideliu skausmu pasakojo, kaip 1938 m. netoli Irkutsko buvo sušaldytas visas ešelonas žmonių. Žiemovidyje ešeloną sustabdė negyvenamoj vietoj ir liepė visiems išlipti iš vagonų ant plyno lauko. Šaltis buvo 40—50° C, aplinkui nė vieno pastato, nė medžio. Per porą dienų ešelono žmonės tapo ledo skulptūromis — senelis ar motina, apkabinę mažamečius vaikus, motina, sukniubusi su visais savaisiais, apsisiautę antklode, ir t. t.

Armėną Tarasianą, jauną inžinierių, su šeima išvežė vien dėl to, kad priėmė gyventi iš Turkijos grįžusį armėnų gydytoją, kuris buvo išvykęs kolektyvizacijos laikotarpiu. Stalinas paskelbė amnestiją, kad gali grįžti — nebus teisiami, o kai sugrįžo, visus kaip samčiu susėmė ir į Sibirą, o kartu net ir tuos, kurie juos buvo priglaudę.

Kalmukas karo kapitonas, su ordinais ir pasižymėjimo ženklais, dar uniformuotas, bet jau be ginklo, paklaustas, kodėl jis čia, atsakė: „Aš su broliu studentu laimingi, kad esame čia". Iš jų 60 žmonių liko gyvi tik 6; kiti sušalo, nes buvo vežami 3 mėnesius žiemos viduryje nešildomais vagonais. Kurie nukrisdavo negyvi, ant jų kojas šildėsi gyvieji, kol miškuose išmesdavo lavonus. Žmonių kančiomis ir mirtimis, rodos, mėgavosi sargybiniai. Ir jų viršininkai.

Mano žodžiai — ne aimana dėl žiaurios praeities, o teisybės išsakymas. Dažnai mane kamuoja mintis — kada bus nuplauta diskriminacija nuo tremtųjų, jų vaikų ir vaikaičių. Ją iki šiol tebejaučiame gyvenime, darbe, moksle: jie buvo Sibire, jų tėvai buvo išvežti, jie gimė Sibire... Kada ateis galas nuosprendžiams: jų rinkti, skirti negalima, jų gabumai nereikalingi...

Dabar duonos valgau sočiai ir kada tik noriu. Gyvenu šiltame bute, guliu ne ant ledinių grindų tarp sniegu suotų sienų, o švariame patale, tik naktimis mane lanko košmariški prisiminimai. Kiek daug kartų aš galėjau mirti, o nemiriau. Ir grįžusi stovėjau ant ribos — gyventi ar mirti. Mūsų gerieji gydytojai ir sumanūs chirurgai padarė viską, ką galėjo padaryti, kad gyvenčiau — sukalė vinimis, davė popierių, kad esu I grupės darbo invalidė. Štai tau dovana, gauta Sibire.

Nepraradau dvasios stiprybės, noro gyventi, tikėti šviesia ateitimi. Nors dažnai ir paverkiu, bet man negėda savo ašarų, jos apvalo mano sielą ir verčia būti žmogumi — kentėti ir atleisti, kartais dar parašyti laiškus...

Parašiau ilgą laišką, pati žinau — nesklandų, be poetiškų žodžių. Širdimi rašiau, atleiskite, kurie skaitysite.

ONA BELECKIENĖ

Juozas Zikaras. SIELVARTAS

Tėvyne Lietuva,
kur tie miškai,
Kurie mūsų protėvius glaudė ir gynė?
Kur darbštūs ir narsūs Tavo vaikai,
Šviesūs ir tiesūs vaikai, Tėvyne?

Miškus iškirto, ir kraujas tiško,
Ir skiedros lėkė net už Baikalo.
Sakot, lietuvis negali be miško? —
Va čia jums miškas —
lig amžiaus galo
Anei pareisi, anei paršliauši,
Anei parbėgęs prieglobstį gausi!

Kaltą nekaltą gaudė lyg žvėris,
Į amžiną pašalą — patalą šaltą
Guldė — neskyrė kalto nekalto,
Kitiems žadėjo visuotinį gėrį...

Bet sugrįžom Tavęs ir gyvenam Tavy mes.
Gal pavyks atgaivinti, atsodinti miškus,
Tik šviesiai ir tiesiai užauginti vaikus
Palaužti ir aptemę —
ar galėsim, Tėvyne?..

MARYTĖ KONTRIMAITĖ

LITERATURA IR MENAS ▶ 1988 RUGPJŪČIO 6

Tarybinėje spaudoje...

(Atkelta iš 7 psl.)

jau nesilaiko Kavaliausko 'linijos'. Anot V. V. viena iš artisčių, matyti prisiskaičiusi Kavaliausko ir kitų tarybinių 'žurnalistų' reportažų, lėktuvui besiartinant prie New Yorko, sarkastiškai sušuko: 'O aš jau matau bedarbių eiles'.

Pagal Vasilauską, susitikus su lietuviais Amerikoje:

> "Buvo ryžtingai atmesta pozicija 'savi' ir 'svetimi', liko — 'mes'."

Vasilauskas taip nebijo prisipažinti susitikęs su pabėgusiu rež. Jonu Jurašu ir jo net klausęs, ar nesirengia sugrįžti.

Įdomu, kad persitvarkymo, galvos pakėlimo laikotarpis prasidėjo su pasipriešinimu prieš gamtos teršimą, toje akcijoje vieni kitiems talkininkavo visų Sovietijos tautų rašytojai. Apie tą savo kovą ŠVYTURIO 15 Nr. rašo rašytojas V. Petkevičius, vadovavęs pagarsėjusiam liepos 9 d. milžiniškam mitingui Vilniuje. Jis tarp kitko prisimena:

Buvo statoma Kauno hidroelektrinė. Apie ją buvo rašoma ir kalbama kaip apie nepaprastą liaudies gerovės ir laimės šaltinį, aš ėmiau ir netyčia įkliuvau. Vis per sąžiningumą. Nepatingėjęs paskaičiavau, kiek hektarų derlingos žemės bus užlieta ir kokio galingumo bus hidroelektrinė, padaugintuos kilovatus iš keturių kapeikų, o kiekvieno hektaro duodamą pelną padauginau iš apsemtų ir gavau, kad tai šnipštas, nes jau tada apsemtame Nemuno slėnyje išaugintų produktų kaina buvo beveik lygi, kiek ir pagaminta elektra. Paskui kartu su gamtininkais paskaičiavau, kiek kainuoja Nemune ir Kuršių mariose sugautos žuvys, sudėjau, atėmiau ir gavau kas metai vis didėjantį nuostolį. Štai viena detalė iš to straipsnio: prieš užtvenkiant Nemuną, paskutiniais metais pramoninių žiobrių buvo sugauta 58 tūkstančiai centnerių, o po kelerių metų — nė vieno. Paskui žiabrius išnyko lašišos, upinės negės, ir kitos brangios žuvys, sakykim, atlantinis erškėtas.

* * *

O kaip reikėtų dabar glaudaus ir novatoriško valdžios vyrų bendradarbiavimo su visomis mūsų tautos intelekto pajėgomis! Pamenu, kaip A. Sniečkaus paskatintas, tiesiog pasijutau sparnuotas ir parašiau apybraižų gamtosaugos bei žmogaus ekologijos problemomis, pavadinęs jas vienu vardu — "Kaip gimsta baubas". O dabar už vieną nekaltą laidą, kurioje buvo pakritikuota Albino Griškevičiaus ne vietoje pastatyta pirtis, buvome paprašyti iš televizijos išeiti pusantrų metų užtrukusių priverstinių atostogų ir apšaukti tokiais kaltinimais, už kuriuos po karo statydavo prie sienos.

Tų žmonių nebėra, tačiau išliko jų sukurta atmosfera, įprotis, kuris tebesilaiko įsikibęs valdininkėliui į kaltūnus. Dabar persitvarkymo metas, todėl draudimai atsargesni, labiau apgalvoti, viskas daroma kur kas diplomatiškiau, užsiundant mažesnius prisitaikėlius. Niekas dabar tau nesako į akis — aštru, antitarybiška. Atsirado nauja terminologija — "per daug dažnai ir apie tą patį", "publikai įkyrėjo tie patys veidai", "ekologija dabar ne esminė problema, reikia persitvarkyti..." O iš tikro situacija — kritinė! Dar po kelerių metų galutinai uždus Kuršių marios, Nemunas ir Neris. Iš kur gersim vandenį! O mes vis tylime ir laukiame — kieno gi pagaliau bus viršus! Juk tai liga, senelių negalios, gudrių padėjėjų dangstomos fasadine kultūra, sočiu gyvenimu arba vadinamuoju lieutuvišku charakteriu, kažkodėl vis suplakamu su baudžiauninko arba geriausiu atveju — liokajaus mąstysena. Taip, besidairydami ir belaukdami lietuviai istorijoje daug kur pavėlavo, tačiau už tai sumokėjo labai brangia kaina. Ką gi, sumokėsime, matyt, ir dar kartą. Pinigų prispausdinti šiais laikais ne taip jau sunku, bet ar tais pigiais pažadais ir demagogija nupirktais tūpčiojimais mes numarinsim baubą, kuris jau seniai persikraustė iš mūsų rašytojų vaizduotės į orą, vandenį, dirvožemį bei maisto produktus, tvirtai ten apsigyveno, dauginasi ir nuodija mus! Jo neįveikti negalima. Šiame kare mes būtinai turime laimėti. Bet kokia kaina!.. Nes kito kelio nebėra.

"Švyturys" 1988-15 (v)

Vilniaus Vingio parke Persitvarkymo sąjūdžio surengtame mitinge liepos 9d., kuriame dalyvavo apie 100 tūkstančių žmonių, kalba LKP ck sekretorius A. Brazauskas. Mitingą pravedė rašytojas V. Petkevičius.

Ekskursijos į Lietuvą

Vilnius ir Kaunas spalio 10-19 $1,695.00

V. BAČĖNAS

KENNEDY TRAVEL BUREAU LTD.
296 Queen St. W., Toronto, Ontario M5V 2A1

Visais kelionių reikalais kreiptis:
V. BAČĖNAS
tel. (416) 593-0600
iki 11 v. r. ir po 6 v. v.
(416) 245-9990

PETKUS

TĖVAS IR SŪNUS

MARQUETTE FUNERAL HOME
TRYS MODERNIŠKOS KOPLYČIOS
2533 West 71 St., Chicago, Ill.
1410 So. 50th Ave., Cicero, Ill.
Tel.: 476-2345
AIKŠTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

Juodo kaspino diena tautinėje stovykloje

Visos nuotraukos Vl. Bacevičiaus

"Rugpiūčio 23 d. 1939 metais, Molotovo-Ribbentropo sutartis buvo pasirašyta stalinistinės Rusijos ir nacinės Vokietijos, tariamai užtikrindama taikią ateitį. Nežinant ja paliestoms tautoms - Lietuvai, Latvijai, Estijai ir Lenkijai - slaptu protokolu sutartyje Rytų Europa buvo padalinta į Nacių ir Sovietų įtakos sferas.

Mes pasirenkame šią dieną prisiminti visas tautas, kurios išgyveno Sovietų priespaudą ir panašią nuoskaudą – pirmiausiai paneigimą žmogaus teisių ir tautinės laisvės."

Pirmadienį, rugpiūčio 23 d. VII Tautinėje stovykloje išdalinti lapeliai ir juodi kaspinai buvo įvadas į pačių stovyklautojų veik spontanišką paminėjimą Juodojo kaspino dienos, tarytum aidu atsiliepiant į Lietuvoje virpantį, besiformuojantį atgimimo šauksmą. Branduolį sudarė Tėvynę lankę ir jos nuotaikas pajutę sesės -broliai, ir Vasario 16 gimnazijos mokiniai - Ginta Draugelytė, Rimas Čiuplinskas, Rita Sakutė, Audra Mockaitytė, Rita Račkauskaitė, Vilija Bijūnaitė, Julija Minkūnaitė ir daugelis kitų. Jaunos rankos skynė gėles, kad pintų tvirtą vainiką su meile, tikėjimu ir ryžtu, į jį įrišdamos po vieną žvakę už kiekvienus priespaudos metus, kad jie nedingtų užmaršty, ar ignoracijoj ...

Lengvam lietučiui tarytum ašaroms krentant, nuostabioj rimty skautija pilnutinai užpildė didžiulę valgyklos salę. Buvo griaudžiai gera girdėt jaunus balsus nusakančius Tėvynės skriaudas, prie kiekvienų metų sustojant ir uždegant žvakutę. Buvo griaudžai gera matyti juos pravedant prasmingą, simbolinę programėlę - žinant, kad tai jų pačių mintys, jų pačių ieškojimas tiesos ir teisybės, nepriimant už tikrą dienos kaip ji yra.

(Nukelta į 10 psl.)

Kiekvieniem priespaudos metams uždegama žvakutė ...

Kalbose buvo prisiminti kentėję Sibiro tremtyje.

Jie kada nors galės didžiuotis dalyvavę septintoje tautinėje stovykloje.

Jaunieji skautai ir skautės prie jų pačių nupinto vainiko ...

Vėliavų pakėlimas ...

Stovyklos pašte rašant laiškelį į namus ...

VII TAUTINĖJE STOVYKLOJE...

(Atkelta iš 9 psl.)

Jautriai ir tvirtai skambėjo jų balsai žodyje ir dainoje-giesmėje, be žodžių pasakydami sąmoningą supratimą, tautinį įsipareigojimą. Oriai ir be skubos nuneštas prie ežerėlio Juodo Kaspino dienos vainikas - ir paleistas į bangas simbolinei kelionei į Tėvynę bei šaukliu laisvam pasauliui atvert akis į tebevykdomas skriaudas, kad pavergtų tautų laisvė būtų sugrąžinta - švytėjo neužgniaužiama liepsna nakties tamsoje.

Viena iš pagrindinių organizatorių , Ginta Draugelytė su dėkingumu pabrėžė taip pat ir Vasario 16 gimnazijos įtaką jos pačios tautiniame atbudime, sustiprėjime ir supratime, kuris neskiriamai liejasi su visa gimnazijos programa. Gera buvo klausyti su meile ir pasididžiavimu mokinius kalbant apie savo mokyklą, mokytojus ir - dar geriau - matyti jų žodžius palydintį darbą ir elgesį. Vasario 16 gimnazija negalėjo turėti geresnių ambasadorių, savo entuziazmu užkrečiančių ir kitus!

Tikime, kad VII Tautinėje stovykloje jaunųjų sesių-brolių uždegtos liepsnelės dienų bėgyje sušvytės didingo laužo liepsnomis, siekiant žmogaus ir Tėvynės laisvės!

Nenuostabu, kad ne vieno vadovo-ės akys apsirasojo ir širdis džiaugsmu suvirpo, jaučiant jauną, užtikrinančią jėgą imant jų saugomą vairą į savas rankas. Kas nors yra daroma gerai!

Škotijos skautų Canty šeimos orkestras atsivežė ir pučiamuosius instrumentus ...

Dr. A. Statkevičius kalba akademikų skautų pastovyklėje

Filisteriai akademikai skautai - Avižienis ir Mikūnas - diskutuoja dienos temomis.

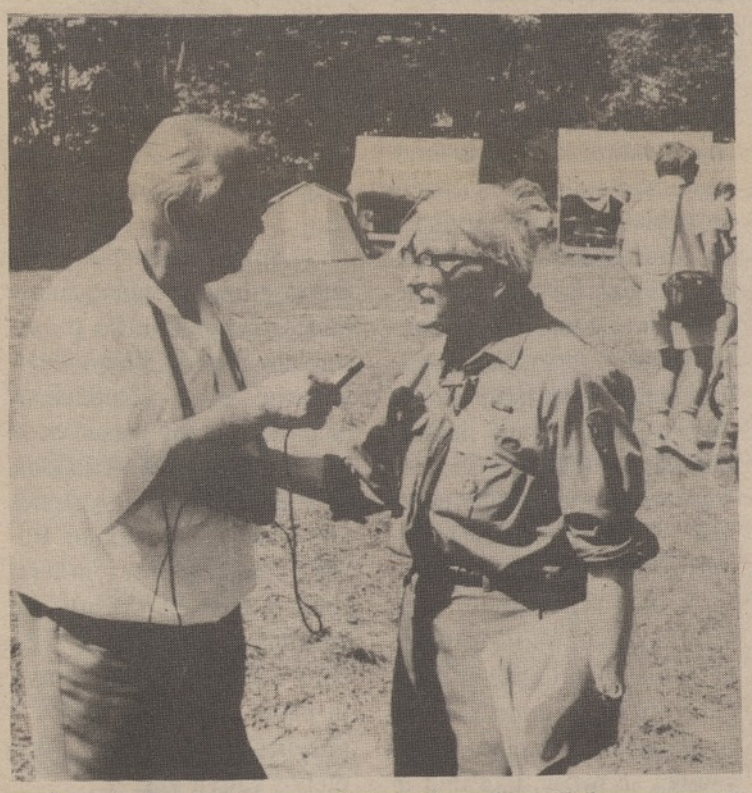

Juozas Stempužis, paprašytas Amerikos Balso, paruošė reportažą į Lietuvą. Nuotraukoje - besikalbant su istoriku v.s. fil. J. Dainausku.

Vadovai pasiruošę priimti apdovanojimo žymenius.

Stovyklos krautuvėlėje judėjimo nestokojo.

Skaitykit ir platinkit
D I R V A

ELECTRICIAN

Speciality alloy mini-mill has an immediate opening for a candidate who has experience in a heavy industrial environment. Interesting challanging work available, we offer a competitive salary and benefit Package.

Contact Human Resources Dept. to set up interview.

PRECISION ROLLED PRODUCTS, INC.
306 Columbia turnpike
Florham Park, N. J. 07932
201-822-9100
EOE M/F
(32-33)

Istorija nemiega

Dr. Antanas Butkus

Dar taip nesenai Lietuvos klausimo iškėlimas Vakarų didžioje spaudoje buvo veik neįmanomas. Sovietų agresijai išgarsinti reikėjo pirktis labai brangiai kainuojančius skelbibus. Nuo šių metų pavasario padėtis radikaliai pasikeitė. Net ir liberalusis New York Times dvi dienas iš eilės pirmajame puslapyje plačiai aprašo apie "Juodojo kaspino dienos" proga vykstančias demonstracijas Vilniuje, Kaune ir kituose Pabaltijo valstybių miestuose. Laikraštis pastebi, kad Vingio parko demonstracijose dalyvavo 100,000 asmenų, o Kaune 50,000.

Viešųjų radijo stočių komentatorius, vertindamas šias demonstracijas ir aplamai vis labiau atgyjančias tautines aspiracijas Pabaltijo kraštuose pabrėžė, kad istorija nemiega. Ta proga jis pranašavo, kad Gorbačiovas turės vis daugiau ir daugiau suteikti asmeninių ir tautinių laisvių pavergtų kraštų žmonėms, kad galėtų patraukti juos savo persitvarkymo politikai įgyvendinti ekonominėje srityje.

Clevelando mieste taip pat vyko demonstracijos šia proga, kurias organizavo Helsinkio susitarimų grupės atstovė Gailė Klimaitė su dr. Stankaus ir kitų pagalba. Sovietų žmogaus teisių kalinys dr. Algirdas Statkevičius buvo pagrindinis kalbėtojas Miesto klube ir vakare Katalikų centro patalpose. Miesto centro demonstracijose dalyvavo lenkų, latvių, estų ir lietuvių organizacijų atstovai. Gi Katalikų centro diskusijose dalyvavo veik išimtinai lietuviai. Jom pirmininkavo Gailė Klimaitė. Kun. G. Kijauskas, S. J. sukalbėjo maldą, o G. Klimaitė ir dr. Stankus perskaitė kelias miesto pareigūnų r e z oliucijas, smerkiančias Stalino -.Hitlerio slaptąjį paktą. JAV LB Krašto valdybos vicepirmininko dr. Stankaus iniciatyva JAV Kongrese buvo įnešta rezoliucija, prašanti Sovietų Sąjungą panaikinti Stalino-Hitlerio slaptąjį susitarimą.

Vakaro pagrindiniu kalbėtoju buvo Lietuvos laisvės lygos pirm. dr. Algirdas Statkevičius. Jis vaizdžiai nupasakojo įvykius, sekusius po Stalino-Hitlerio pakto pasirašymo ir Pabaltijo valstybių okupacijos. Prelegentas pabrėžė, kad nepriklausomoje Lietuvoje buvo tik apie 700 komunistų. Tuomet Lietuvoje buvo pilnutinė laisvė visų tautybių mažumoms . . . Jų tarpe žydai turėjo plačias nacionalines teises. Jų gyvenimo sąlygos buvo laibai geros. sąlygos buvo labai geros. jų ir advokatų Lietuvoje buvo net daugiau negu šiose profesijose dirbančių lietuvių. Daktaras Statkevičius pabrėžė, kad kol Stalino-Hitlerio slaptasis paktas nebus panaikintas, tol nebus galima kalbėti apie taiką, nes taika be laisvės nėra įmanoma.

Prelegentas kvietė visus išeivijos lietuvius kuo plačiausiai kelti Hitlerio-Stalino pakto panaikinimo klausimą, prašant JAV vyriausybe daug griežčiau to iš Sovietų Sąjungos reikalauti, taip pat kviečiant ir kitas laisvojo pasaulio valstybes prie tos akcijos energingai prisidėti.

Dr. A. Statkevičius faktais pailiustravo nepriklausomos Lietuvos demokratinį susitvarkymą, pabrėždamas, kad 1050 metų Lietuvos statutas buvo pats demokratiškiausias pasaulyje, o 22 metus trukusi nepriklausomvbė buvo pilnai demokratinė, tik jai trukdė k o m u n istinis elementas. Dabartinėje Lietuvoje mažiausia bausmė už sienos peržengimą 3 metai kalėjimo. Svarbiausia yra nacionalinė problema tai žodžio laisvė. Sovietų Sąjunga formuoja nedorą žmogų, pakeisdama tiesą melu, sudarydama nenormalias ekonomines sąlygas. Vyrauja ekonominė stagnacija.

Po dr. Statkevičiaus pranešimo buvo daug klausimų, į kuriuos prelegentas nuoširdžiai atsakinėjo. Taip pat pranešė, kad 1978 m. birželio 18 d. "Aušroje" buvo paskelbta apie Lietuvos Laisvės Lygos įsteigimą. Dabar tos Lygos atstovybė yra įsteigta užsienyje. Jos pirmininku yra dr. A. Statkevičius. Jos tikslas siekti visiško Lietuvos savarankiškumo kultūros, švietimo, žmogaus teisių ir kitose srityse.

Žemaičių Rūpintojėlis P. Augius

SUNNY HILLS

MIRĖ KUN. ANTANAS KARDAS

1988 m. rugpiūčio 11 d. mirė kun. Antanas Kardas-Kardauskas po sunkios ir ilgos ligos bei kelių operacijų, išgyvenęs 76 metus.

Gimė Lietuvoje, Pentiškių km. Griškabudžio vlsč. Šakių apskr. 1912 m. kovo 4 d.

Baigęs Marijampolės Marijonų gimnaziją, pradėjo studijuoti mediciną, bet po metų metė ir įstojo į Vilkaviškio kunigų seminariją. Ją baigus buvo įšventintas kunigu 1939 m. birželio 11 d.

Naujieji Lietuvos istorijoj įvykiai jauną kunigą pastoraciniame darbe sutiko Liudvinave vikaro pareigose. Karo metu, baigiantis 1943 metams, buvo perkeltas į Šakius ir iš ten pasitraukė į Vakarus.

Pokario metais, Vokietijoje, darbavosi Memmingeno DP stovykloje ir vėliau buvo nuvykęs Romon studijoms, o iš ten 1947 m. išvažiavo į Čilę, kur gyveno jo brolis kun. Jonas Kardauskas, kuris atvažiavęs Amerikon įsijungė į Tėvų Marijonų kongragaciją ir prieš devynerius metus mirė Chicagoje.

Kun. Antanas Kardas 1952 m. atvyko Amerikon. Kurį laiką dirbo pastoracinį darbą Grand Rapids Mich. vyskupijos ribose, o nuo 1963 m. vienintelėje lietuvių Aušros Vartų parapijoj Manhattane, N. Y. 1974 m. perėjo į Holy Cross parapiją, irgi Manhattane, N. Y. vikarauti. Čia išbuvo iki 1982 m. ir iš čia pasitraukė poilsin — pensijon. Apsigyveno Sunny Hills, Floridoje, kur ir mirė.

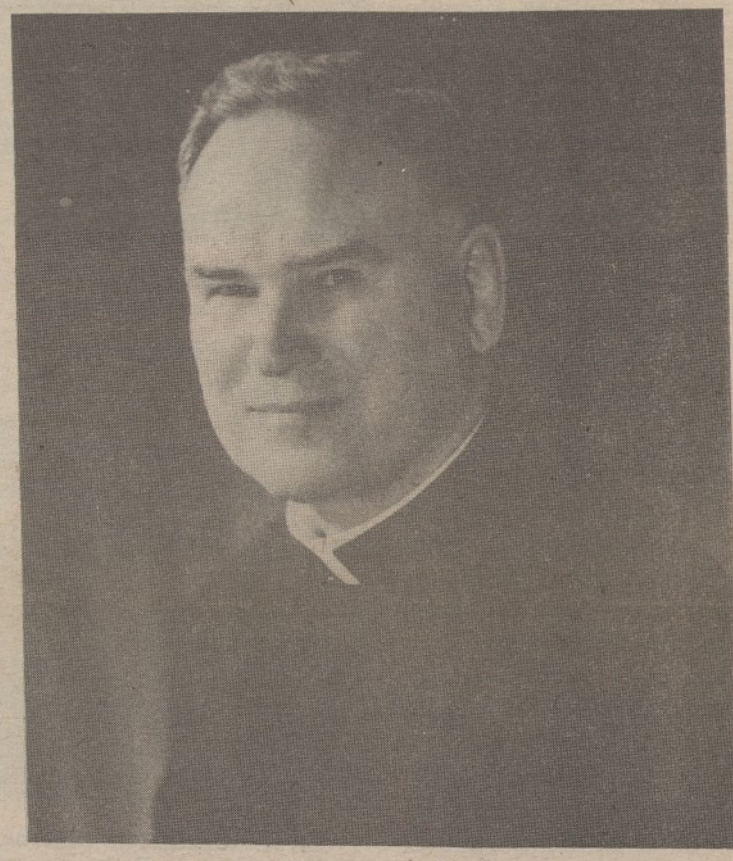

A.a. Kun. Antanas Kardas

Po gedulingų pamaldų Šv. Teresės bažnyčioj palaidotas vietos Calvary kapinėse rugpjūčio 16 d.

Laidotuvėse dalyvavo kard. O'Connor deleguotas auxiliaras vysk. A. Mestice iš New Yorko, vietos vyskupo kurijos atstovas, vietos klebonas, iš apylinkinių parapijų virš 12 kunigų ir gausus būrys tautiečių. Nebuvo nė vieno lietuvių vyskupo ar jų atstovo.

Nuliūdime liko gyvenančios JAV seserys Marytė Kardauskaitė, Pranė Kamantauskienė su vyru, Lietuvoje — Marcelė su vyru ir šeima, kiti giminės ir daug draugų įvairiose vietovėse.

Velionis buvo didelis spaudos rėmėjas, priklausė Lietuviškos Knygos Klubui, [illegible]omenei ir daugeliui kitokių organizacijų.

Kun. Antanas Kardas buvo Dirvos skaitytojas.

A. M.

Detalė iš demonstracijos Vingio parke ...

CHICAGO

NUOTAIKINGOS VASAROS VAIŠĖS

Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos Chicagos skyriaus valdyba pagal nusistovėjusią tradiciją kiekvienų metų vidurvasaryje rengia išvyką į gamtą. Šiais metais toks draugiškas pobūvis įvyko š. m. rugpiūčio 14 d. prie Ateitininkų namų pavėsingam ąžuolyne. Pobūvyje dalyvavo visi A. L. T. Sąjungos Centro valdybos nariai su pirmininku dr. Leonu Kriaučeliūnu. Į šį parengimą atsilankė Pasaulio Lietuvių redaktorius inž. B. Nainys, žurnalistas J. žygas, Ateities Foundation namų pirmininkas inž. A. Pargauskas, Tautinių namų pirmininkė I. Kriaučeliūnienė, Tautinių lietuvių namų nenuilstamas veikėjas inž. J. Jurkūnas. Tarp visos eilės kitų lietuviškos veiklos rėmėjų bei veikėjų matėsi solistė R. Mastienė, būryje linksmai nusiteikusių draugų Agronomų sąjungos pirmininkas agr. A. Šantaras ir daug be pažiūrų skirtumo visuomenės veikėjų bei mūsų kasdieninio gyvenimo įvykių rėmėjų bei lankytojų.

Nežiūrint, kad buvo labai karštas sekmadienis, bet šį nepageidaujama gamtos išdaiga A.L.T. Sąjungos narių ir jų bičiulių neišgąsdino. Jau apie antrą valandą po pietų buvo pilnai užpildyta erdvi Ateitininkų namų mašinų pastatymo aikštė. Darbščiosios valdybos narių parengti stalai visi buvo sklidinai užpildyti nuotaikingų viešnių ir svečių. Teko pastebėti, kad svečiai ir viešnios sudarė labai margą ir spalvingą pagal pasaulėžiūrinį modelį harmoningą derinį. Šitoks spalvingas politiniu pažiūrų svečių derinys leido pobūvio dalyviams paliesti įvairias politines problemas.

ALT S-gos Chicagos skyriaus gegužinėje: J. Jurkūnas, P. Buchas, K. Rožanskas ir S. Briedis.

Stovi: T. Jurcys, dr. L. Kriaučeliūnas, B. Nainys, S. Briedis ir B. Nainienė. Sėdi: E. Briedienė, M. Jurcienė ir A. Čepėnienė.

Dr. A. Ruibienė, M. Jurcienė, E. Briedienė, I. Kriaučeliūnienė, B. Kremerienė, O. Budejienė ir A. Čepienė.

J. Žygas, V. Staškus, I. Andrašiūnas, V. Mažeika, M. Valiukėnas ir S. Virpša.

Ir tos visokios ir aktualios problemos pobūvio dalyvių su dideliu dėmesiu buvo gvildenamos, sprendžiamos ir daromos atitinkamos išvados. Prie šių natūralių ir draugiškų svečių geros nuotaikos sudarymo labai daug prisidėjo ištaigingas minkštų ir taurių gerimų baras. Jį aptarnavo sumaniai ir džentelmeniškai su visokiom plonybėm apdovanoti nepamainomi tų gėrimų pilstytojai, tai Petras Buchas ir Kazys Rožanskas.

Visi mūsų vasaros pobūvio svečiai yra vaišinami įvairiais lietuviškais šiltais ir šaltais valgiais.

Šią sudėtingą ir opią valgių problemą labai gražiai ir pasigerėtinu stropumu atliko, skyriaus darbščiosios narės-šeimininkės. Prie šio sudėtingo ir visiems labai reikalingo pavalgidinimo darbo prisidėjo šios ponios: A. Paškienė, M. Marcinkienė, D. Kurauskienė ir R. FaHey. Kava ir pyragaičiais aprūpino p. E. Briedienė.

Visus mūsų pobūvius visuomet apvainikuoja taip vadinamas laimės šulinys. Jei jo nebūtų, tai visi mūsų parengimai prarastų savo finansinius pagrindus ir tuo būdu labai susiaurėtų visokeriopa organizacinė veikla. Šį laimės šulinį sumaniai ir sklandžiai tvarkė ir kruopščiu mandagumu atliko šie asmenys: V. Lenkevičienė, O. Daškevičienė, L. Juškienė ir Vac. Mažeika.

Visi svečiai ir viešnios buvo labai patenkinti laimės šulinio laimikiais. O kuriuos šį kartą paslaptingoji laimės deivė aplenkė, tačiau ir jie vilties neprarado, nes pažadėjo ir sekančiais metais į rengiamą, nuotaikingą ir labai draugišką parengimą atsilankyti ir iš naujo savo laimę išmėginti.

Saulė riedėjo vakarop. Pradėjo mažėti karštis. Tačiau parengimo dalyvių širdys pasidarė karštesnės ir atviresnės, veiduose žydėjo malonios šypsenos. Šie malonūs ženklai rodė, kad visi šios nuotaikingos vasaros vaišių dalyviai yra patenkinti ir nepamiršo ir ateinančiais metais į Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos rengiamą iškylą į gamtą atsilankyti.

Širdingai padėkojęs skyriaus pirmininkui Stasiui Briedžiui už gražiai, sumaniai surengtą iškylą, o Juozui Žemaičiui už kelio nurodymo ženklus, su vidine gražia pasitenkinimo nuotaika apleidau malonų Ateitininkų namų Ąžuolyno pavėsį.

Ign. Andrašiūnas

BOSTON

DAILĖS DARBŲ PARODA

Cambridge Public Library patalpose nuo rugpiūčio 22 d. ligi rugsėjo 3 d. veikia Irenos Manomaitienės dailės darbų paroda. Ji lankoma bibliotekos darbo valandomis. Parodoje išstatyta 10 aliejinių paveikslų. Jų tematika — gėlės ir Kauno vaizdas. Parodos lankymas nemokamas. Paroda domisi ne tik lietuviai, bet ir amerikiečiai.

TRADICINIS PIKNIKAS

Nukryžiuotojo Jėzaus seserų vienuolyno tradicinis Darbo dienos piknikas įvyks Darbo dieną, rugsėjo 5 d. Jis pradedamas 11 val. ryto šv. Mišiomis, kurias atnašaus kun. Justinas Steponaitis. Po mišių veiks lietuviškų valgių stalai, bus įvairių dovanų paskirstymas, šokiai, kuriems gros J. Paseikos orkestras.

KULTŪRINIO SEZONO ATIDARYMAS

Kasmet Bostono ir apylinkės lietuvių kultūrinės veiklos rudens sezonas atidaromas Laisvės Varpo rudens koncertu. Šiemet toks koncertas įvyks rugsėjo 25 d. 3 val. po pietų So. Bostono Lietuvių Piliečių draugijos trečio aukšto salėje, 368 W. Broadway, So. Bostone. Jame programą atliks operos solistė Audronė Gaižiūnienė, solistas Benediktas Povilavičius, akompanuojami dr. Sauliaus Cibo, pianisto. Į koncerto programą įeina mūsų liaudies dainos, lietuvių kompozitorių kūriniai ir ištraukos iš įvairių operų.

RENGINIAI

• **Tautos šventės minėjimas,** rengiamas LB-nės Bostono apylinkės, rugsėjo 10 d., šeštadienį, 7 val. vakaro So. Bostono Lietuvių Piliečių draugijos trečio aukšto salėje ir rugsėjo 11 d., sekmadienį, 10 val. 15 min. ryto Šv. Petro lietuvių parapijos bažnyčioje South Bostone.

• **Lietuviškų filmų vakaras** rugsėjo 17 d., šeštadienį, 6 val. 30 min. vakaro So. Bostono Lietuvių Piliečių draugijos trečio aukšto salėje. Rengėjas — So. Bostono Lietuvių Piliečių draugija.

Argentinos lietuvaitės dalyvavusios mokytojų studijų savaitėje Dainavoje. V. Kučo nuotr.

Viešėdami Chicagoje aplankykite **PARAMĄ**

MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĘ —

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkas J. Mažeika

Čia rasite didžiausią pasirinkimą vietinių ir importuotų likerių ir kitokių gėrimų, gi delikatesų skyrius stebina savo įvairumu.

Kainos žemos — Pasirinkimas didelis

APSILANKĘ — ĮSITIKINSITE.

Nuplėšti juodą kaspiną

Juozas Stempužis

Pabaltiečių organizacija "Freedom Reach", Ohio taryba Helsinkio susitarimų vykdymui sekti, ir LB apylinkė rugpiūčio 23 -'Juodojo Kaspino' dieną - surengė demonstraciją, kad primintų žmonėms, jog atėjo laikas viešai pasmerkti Stalino ir Hitlerio1939 m. rugpjūčio 23 d. susitarimą ir nuplėšti okupacijos juodąją juostą nuo Lietuvos, Latvijos ir Estijos žemių..

Clevelando miesto centrinėje aikštėje, prie Amerikos civilinio karo muziejaus, rugpiūčio 23 vidudienį susirinko apie šimtas pabaltiečių. Ohio valstijos Helsinkio tarybos pirmininkė Gaila Klimaitė pradėdama demonstracijos programą pareiškė, kad JAV kongreso senatoriai John Glenn ir Howard Metzenbaum, Atstovų rūmų nariai Edward Feighan ir Louis Stokes bei miesto meras George Voinovich paskelbė rezoliucijas reikalaudami, kad 1938 m. Hitlerio-Stalino sutartis būtų viešai atšaukta, o Lietuvai, Latvijai ir Estijai bei kitiems suokalbyje nukentėjusiems kraštams būtų grąžinta laisvė ir atitaisytos kitos skriaudos.

Pro tamsius debesis, lietų ir miesto judėjimo triukšmą skardžiai veržėsi pirmininkės pranešimas, kad į demonstraciją atvykęs Lietuvos laisvės lygos atstovas dr. Algirdas Statkevičius padėsiąs vainiką Stalino-Hitlerio suokalbio aukoms prisiminti. Juodame lauro lapų vainike buvo įsmeigtos Estijos, Latvijos, Lietuvos ir Lenkijos vėliavos.

Pagrindinį žodį anglų kalba tarė latvių veikėjas Mantenieks, primindamas, kad ir dviem tūkstančiams metų praėjus naujasis žmogus neišmoko gerbti romėnų valstybininko Cicero paskelbtųjų principų, kad istorija negali būti šališka ar skelbti netiesą. Gi Sovietų Sąjunga net po 49-rių metų vis dar nenori prisipažinti ir žmonėms paskelbti, kad 1939.8.23 paktas buvęs Maskvoje suformuluotas ir pasirašytas. "Sovietinė istorija parašyta ant melo lapų ir baltųjų dėmių,"- kalbėjo M. Mantenieks. "Tokia istorija išnyks kaip dulkių kauburėlis!"

Lenkų Solidarumo organizacijos atstovas George Bakalar pasiūlė suorganizuoti komitetą, kuris prezidento rinkimamas praėjus ragintų JAV Kongresą, kad - penkiasdešimt metų sukakties belaukiant - iki 1989.8.23 Ribentropo-Molotovo sutartis būtų atšaukta ir paskelbta niekinga.

Latvių atstovas Janis Šulcas pakvietė susirinkusius žygiuoti į miesto aikštės šiaurės vakarų kvadrantą ir ten išdalinti miestiečiams informacijos lapelius. Demonstracijoje Lietuvos vėliavą nešė Gintautas Gaška, o vėliavos sargybą sudarė Dalia Staniškienė ir Rūta Gaškienė, abi pasidabinusios tautiniais drabužiais. Demonstrantams besiskirstant TV 43 kanalo reporteris turėjo ilgesnį pokalbį su Gintautu Gaška apie dabartinę padėtį Lietuvoje. Pokalbis buvo transliuotas vakarinėje žinių laidoje.

Po demonstracijos, pasaulinio garso Clevelando miesto klube įvyko priešpiečiai, kuriuose kalbėjo Lietuvos laisvės lygos atstovas dr. Algirdas Statkevičius. Jo kalbą forumo svečiams sklandžiai vertė žurnalistas-rašytojas Algis Rukšėnas. Priešpiečiuose dalyvavo apie šimtas svečių, nemažai amerikiečių bei įvairių tautybių žmonių. Amerikiečiai, atrodo, labiau domėjosi dr. Statkevičiaus asmeniška tragedija sovietų kalėjimuose, bet prelegentas apie tai labai mažai kalbėjo. "Šios dienos data - rugpiūčio 23-ji - yra pati siaubingiausia dvidešimtojo amžiaus istorijos data" - pradėjo savo žodį dr. Statkevičius Clevelando miesto klubo viešajame forume. Toliau jis papasakojo Hitlerio-Stalino 1939 m. susitarimo istoriją, to susitarimo tragiškas pasekmes Lietuvai ir Europai. Prelegento žodžiais - nežmoniškumas, melas ir nedoroviškumas yra baisiausi sovietinio gyvenimo principai. Jie naikina žmogų. Jaunimas prarado norą mokytis, neturi moralinių normų savęs ugdymui - "kam mokytis jeigu kraštas nelaisvas?" - kartojo dr. Statkevičius jaunimo žodžius.

Baigdamas savo kalbą prelegentas padėkojo Clevelando miesto merui George Voinovich, tautybių atstovams ir visiems Juodojo kaspino dienos demonstracijos dalyviams, kad jie jungiasi į bendrą kovą už naują centrinės Europos pavasarį, už žmoniškumo prinicipais tvarkomą gyvenimą ir už garbingą taiką ir laisvę.

Vakare, užbaigiant demonstracijos programą, dr. Statkevičius dar kartą kalbėjo Clevelando katalikų diocezijos rūmų salėje apie Hitlerio-Stalino paktą, Gorbačiovo persitvarkymo politiką ir sovietinio režimo skriaudas Lietuvai ir kitiems kraštams. Jo žodžio klausėsi apie penkiasdešimt lietuvių ir vos keli amerikiečiai, kuriem prelegento kalbos santrauką angliškai atpasakojo Paulius Alšėnas.

PLB VASARIO 16 GIMNAZIJAI REMTI CENTRINIS KOMITETAS

Gerbiamieji Vasario 16 Gimnazijos Bičiuliai!

Vasario 16 gimnazija yra vienintelė lietuviška gimnazija laisvajame pasaulyje — vienintelė išsilaikiusi po to, kai visos kitos panašios užsidarė dėl mokinių trūkumo. Ši gimnazija sutraukia mokinius iš įvairių pasaulio kraštų — ją lanko ne tik jaunuoliai iš Vokietijos, bet taip pat ir iš JAV-ių, Kanados, Australijos, Pietų Amerikos. Tai vienintelė gimnazija, kurioje mūsų atžalynas turi progos išgirsti dėstomuosius dalykus lietuvių kalba, ir tuo būdu sustiprinti savo lietuvių kalbos žinojimą. Vasario 16-osios auklėjamoji vertė yra ypač reikšminga lietuvybės išlaikymui: statistika rodo, kad iš šios gimnazijos abiturientų tarpo labai aukštas procentas įsijungia į lietuvišką veiklą.

Tikime, kad Jūs suprantate ir įvertinate Vasario 16 gimnazijos reikšmę lietuvybės išlaikymui išeivijoje — kad be tautiškai susipratusio atžalyno nėra įmanoma užtikrinti lietuviškos veiklos tęstinumo. Bet gimnazijos išlaikymas turi ir savo kainą, ir ji tokia, kad neužtenka iš mokinių surenkamo mokesčio už mokslą. Reikia dar priedinių pajamų. O iš kur jos? Situacija yra štai kokia: vokiečių valdžia, pagal nuo karo nukentėjusiųjų įstatymus, sutinka apmokėti du trečdalius visų gimnazijos išlaikymo išlaidų, tol, kol patys lietuviai sutinka parūpinti likusį trečdalį. Ir į šį trečdalį neįeina mokinių mokestis už mokslą — tas mokestis vos padengia maistą ir nakvynę bendrabutyje, o mokytojų algos, pastatų apšildymas, remonto darbai ir kitkas turi būti padengti iš kitų lėšų šaltinių.

Kaip žinote iš spaudos, prieš ketvertą metų sudegė vienas gimnazijos pastatas — pilis. Žuvo gausi ten įrengta biblioteka. Remonto darbams neužtenka draudimo bendrovės išmokėtų pinigų, ir be to, reikia finansuoti berniukų bendrabučio statybą — o iš kur tam lėšų gauti? Visai tai statybai pravesti reikia apie 3.5 milijonų DM. Tam tikslui po vieną milijoną DM jau yra pažadėjusios Baden-Wuertenbergo ir Hesseno valstijų vyriausybės. O liekaną tenka patiems lietuviams padengti.

Todėl ir kreipiamės į Jus, mielas tautieti/tautiete, atverkite savo širdis ir prisidėkite prie šio, mums labai svarbaus lietuvybės išlaikymo darbo su savo gausia auka. Nors šis komitetas jau yra pravedęs du lėšų telkimo vajus, bet reikiamos sumos dar nesurinko. Tad pinigų telkimo darbas tęsiasi ir toliau — pradedame trečią vajų su viltimi, kad gal šį kartą pasiseks kai kurias spragas užkamšyti. Už auką iš anksto nuoširdžiai dėkojame. Aukas galima nurašyti nuo federalinių mokesčių, Nr. 36-300-3339. Čekius rašykite VASARIO 16 GIMNAZIJAI REMTI KOMITETAS ir siųskite tokiu adresu:

Mrs. J. Biskis
P.O. Box 911
Evanston, IL 60204

LIETUVIAI TAUTININKAI — KOMUNISTŲ KANKINIAI

TAUTININKAI, NEOLITUANAI, JAUNALIETUVIAI, SANTARIEČIAI

Šis komunistų nužudytų ir kankintų tautininkų vardynas, gal ir nepilnas, yra kaltinimas komunistų partijai ir pagarbos vainikas visiems kankiniams, kurių vardai žinomi ir šimtams tūkstančiams kitų, kurių vardai nežinomi ir neatsekami.

Knygą išleido Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos valdyba. Redagavo: Leonardas Kerulis, Juozas Prunskis ir Mečys Valiukėnas. Knygos viršelis dail. Ados Sutkuvienės. Kaina 6 dol.

— — — — — — ATKIRPTI — — — — — —

Amerikos Lietuvių Tautinės S-gos iždininkei
Onai Daškevičienei,
7254 So. Troy Avenue,
Chicago, Ill. 60629

Siunčiu 6 dol. ir prašau man atsiųsti knygą "Lietuviai tautininkai — komunistų kankiniai".

Pavardė ir vardas .....

Adresas .....

.....

WANTED
EXPERIENCED MOLDER
ALSO
ENTRY — LEVEL POSITIONS AVAILABLE. WE WILL TRAIN CANDIDATES IN OUR MOLDING DEPARTMENT. EXCELLENT STARTING WAGE WITH REGULAR REVIEWS.
GLOBE RUBBER WORKS
254 Beech Street
Rockland, Mass. 02370
1-617-871-3700
(34-35)

FOREMAN
Experienced, to supervise large aluminum remelt facility. The successful candidate will be experienced in planning, melting, tapping and cycling reverb furnaces. Additionally, background in crew supervision a must. We offer excellent salary and benefit package, along with the opportunity to be a part of a rapidly growing company. Send resume, with salary requirements to: Barmet Aluminum Corp., Newport Rolling Mill, P.O. Box 29, Uhrichsville, Oh. 44683, Attn. Plant Mgr.

WANTED EXPERIENCED
MACHINISTS
FOR ALL SHIFTS
HEAT TREAT-HOBS
BEVELS
CNC TURNING LATHE
SHAPERS
2 & 3 AC'S
REISHAUER GEAR-GRINDING
HOROZONTAL BORING
MILL OPERATOR
Chicago gear manufacturer with 40% growth in 1988 is hiring skilled machinists with the above talents. Have already hired 50 people, but due to retirements & growth, we need experienced people now! Must speak some English. Please send resume.
ILLINOIS GEAR
2108 N. Natchez
Chicago, Ill. 60635 (6500W)
equal oppty. employer m/f
(29-32)

Skaitykit ir platinkit
D I R V Ą

Clevelando lietuviai Tautybių radijo sąjungos demonstracijoje liepos 31 d. su meru George Voinovich.

Keliama byla prieš WCPN radijo stotį

Tautybių radijo sąjungos nariai, turėję programas Clevelande WCPN radijo stotyje, rugpiūčio 8 buvo susirinkę posėdžiui Lietuvių namuose. Posėdyje taip pat dalyvavo advokatas Nicholas DeVito, kuris paaiškino apie civilinio ieškinio bylą prieš Clevelando Public Radio organizaciją. Šiuo klausimu išsamiau kalbėjo Raimundas Kudukis, kuris nuo 1980 metų rūpinosi tautybių programų įjungimu į Clevelando visuomeninės radijo stoties bendrąją programą. Tautybių radijo programų vedėjai įsipareigojo surinkti tam tikrą pradinę sumą užvesti bylai apylinkės teisme. Tolimesnį bylos tvarkymą, apeliacijas ir kt. advokatas pasižadėjo atlikti be atlyginimo.

Vedėjai taip pat pritarė J. Stempužio siūlymui, kad Clevelando Roundtable organizacija būtų laikinai arbitras tarp tautybių programų vedėjų ir WCPN radijo stoties. Rugpiūčio 17 d. Roundtable egzekutyvinis direktorius Ralph Tyler pakvietė tautybių radijo programų atstovus priešpiečiams į Athletic Club ir čia atvirai pasikalbėjo apie radijo stoties nutarimą panaikinti tautybių programas. Priešpiečiuose kalbėjo Tautybių radijo sąjungos pirm. J. Stempužis, NSC egzekutyvinis direktorius A. Rukšėnas, tautybių programų iniciatorius R. Kudukis, vengrų programos vedėja Kathy Kapossy, ispanų kalba programų vedėjas Samuel Quinones ir visuomenės patariamosios komisijos narys David Domzalski. Roundtable egzekutyvinis direktorius pažadėjo labai greitai susitikti su WCPN stoties egzekutyvine menedžere Kit Jensen.

Taip pat patirta, kad juodosios rasės įtakingos organizacijos Operation Alert pirmininkė Cheryle A. Wills suinteresuota padėti tautybių vedėjams atgauti savo radijo programas.

Meras G. Voinovich parašė griežtą skundą prieš WCPN radiją FCC komisijai, reikalaudamas, kad Federalinė komunikacijos komisija skubiai pradėtų WCPN radijo stoties administracijos tardymą, kodėl ji panaikino tautybių programas.

Meras George V. Voinovich dalyvavo Respublikonų tautinėje konvencijoje New Orleans mieste. Rugpiūčio 17 konvencijos rytinėje sesijoje meras tarė žodį konvencijos delegatams, pabrėždamas, kad Clevelando miesto įvairių etninių, rasinių, socialinių ir ekonominių grupių gyventojai sudaro tikrovinę Amerikos mozaiką, spręsdami bendrai miesto problemas ir stengdamiesi pagerinti savo gyvenimo sąlygas. Mūsų motto yra — Together we can do it, pareiškė meras Voinovich. Po savo trumpo žodžio meras ir jo žmona Janet buvo entuziastingai delegatų pasveikinti.

LAIŠKAI PD LAIKRAŠČIUI

Lietuviai stipriai gina tautybių radijo programų reikalingumą. Plain Detaler laikraštis liepos 28 atspausdino Edvardo Klimo išsamų laišką, kaip WCPN radijo stotis gavo leidimą iš FCC, stipriai tautybių grupių paremta. "Stoties administracijos trumparegiškas sprendimas panaikinti tautybių programas ilgainiui pakenks stočiai", rašo Edvardas Klimas, jaunosios kartos veikėjas.

Plain Dealer rugpiūčio 17 numeryje buvo atspausdinti Dr. Antano Butkaus ir Dr. Dainiaus Degėsio laiškai. Tame pačiame PD numeryje taip pat atspausdintas senatoriaus H. Metzenbaum ir kongreso atstovų Mary Rose Oakar ir Dennis Eckart bendras laiškas, reikalaująs, kad Tautybių programos būtų sugrąžintos į WCPN radijo stotį.

Gaila, kad iki šiol niekas neatsakė į PD kolumnisto Brent Larkin rugpiūčio 9 straipsnį, kuriame jis sako, kad pvz. lietuvių kilmės asmuo neturi intereso etniškai programai, kurios klausėsi jo tėvai ir seneliai. Iš tikrųjų, pone Larkin, inteligentiškoji lietuvių jaunuomenė domisi lietuviška programa ir jos klausosi. Lituanistinė mokykla, skautai, ateitininkai dalyvauja specialiose programose, o netrukus jaunosios kartos radijo darbuotojai perims programų redagavimą ne tik Clevelande, net ir kitose JAV miestuose.

PARAMA DIRVAI

Atnaujindami prenumeratą ir kitomis progomis Dirvai aukojo:

C. Rukuiža, Berwyn 5.00
E. Bulotienė, Detroit 5.00
A. Benas, Cleveland 10.00
A. Špakauskas, Phila. .. 5.00
V. Ramonis,
Richmond Hts. 3.00
B. Zemliauskas,
Spring Hill 10.00
P. Bartkus, Richmond Hill 5.00
A. Šimėnas, Dorchester 3.00
A. Kazis, Hot Springs ..10.00
J. Bironas, Livonia 5.00
B. Gaidžiūnas, Mentor ..10.00
A. Dovydaitis,
St. Petersburg 5.00
Tėvai Jėzuitai
Clevelande 30.00
Ig. Verbyla, Cleveland ..50.00
V. Dzigas, Omaha 15.00

Visiems aukotojams nuoširdžiai dėkojame.

• **Antanas ir Valerija Skriduliai,** Daytona Beach, Fla., atnaujindami Dirvos prenumeratą, pridėjo auką 30 dol. Ačiū.

IEŠMANTAS PERKELTAS Į UCHTOS LIGONINĘ

Lietuvių Informacijos Centrą iš Lietuvos pasiekė žinia, kad politinis kalinys Gintautas Iešmantas, sergantis džiova, buvo pervežtas į ligoninę viename Komi autonominės respublikos mieste. Iešmantas Komi gyvena, atlikdamas 5 metų vidinės tremties bausmę. Pateikiame ištraukas laiško, kurį jis parašė vienam pažįstamam Lietuvoje liepos 17 d.

"Esu Uchtos miesto ligoninėje, tuberkuliozinia me skyriuje numeris 1. Šiaip aš jaučiousi visiškai sveikas. Ir vis galvoju, kad įvyko kažkoks nesusipratimas. Suprantama, rentgenas meluoja. Bet jau prieš dvidešimt penkerius metus kartą mane mėgino gydyti, tačiau po pusmečio nusprendė tos žaizdos yra senos (...), daugiau manęs netrukdė. Viskas paaiškės po tyrimų, kurie prasidės nuo pirmadienio, t. y. rytoj, liepos 18 d. Atvykau čia liepos 14-tą. Pirmas įspūdis buvo niūrus, tačiau dabar giedrėja nuotaika. Yra kur pasivaikščiotis, išleidžia į gyvenvietę su reikalais, nusipirksiu reikalingus daiktus, čia reikia viską turėti pačiam. Tada bus visiškai neblogai. Palatoj kol kas — vienas."

Po kelių dienų Iešmantas kuriam laikui buvo perkeltas į bendrą palatą su paskutinės stadijos džiovininkais. Tačiau, jam dėl to pareiškus nepasitenkinimą, jis buvo atskirtas nuo kitų ligonių.

Iešmanto adresas ligoninėje: Komi ASSR, Uchta Chudoyak, Gorodskaya bolnitsa, Tuberkulioznaya otdeleniya, 1-12. **(LIC)**

DETROIT

VASAROS SEZONO UŽDARYMAS

Švyturio jūrų šaulių kuopa rugsėjo 4 d. rengia vasaros sezono uždarymo gegužinę Pilėnuose ir visus Detroito ir apylinkės lietuvius kviečia atvykti ir praleisti tą dieną gražiuose Pilėnuose. Šaulės atvykusius vaišins įvairiais lietuviškais valgiais, o šauliai — gėrimais.

Veiks turtingas dovanų stalas ir atvykusieji ne tik pasivaišins, bet dar galės ir vertingų dovanų laimėti.

Pilėnų stovykla dar veiks ir po sezono uždarymo gegužinės ir organizacijoms norinčiomis ten ruošti parengimą užleidžiama.

Parengimu reikalu skambinkite Broniui Valiukėnui, tel. 562-1143.

A. Grinius

• PATRIA prekybos namuose, 794 E. 185 Street, Clevelande, yra didelis pasirinkimas vietinių ir importuotų maisto produktų, įvairių skanumynų, lietuviškos juodos duonos, o dovanų skyriuje yra gintaro, plokštelių, audinių, knygų ir lietuviškų sveikinimo kortelių. Prašome atsilankyti. Telefonas 531-6720.

ASSEMBLY LINE
Small parts. Days, apply in person.
STERLING MFG. CO.
1845 E. 30th Street
Cleveland, Ohio 44114
2nd Floor — No Phone Call accepted. (34-36

TRAIN TO BE A PROFESSIONAL
• SECRETARY
• SEC./RECEPTIONIST
• EXECUTIVE SECRETARY
Start at home, learn word processing and related secretarial skills. Home Study and Resident Training. Nat'l. headquarters, 4699 N. Fed Hwy. Pompano Beach, FL.
FINANCIAL AID AVAILABLE
JOB PLACEMENT ASSISTANCE
1-800-327-7728
THE HART SCHOOL
A Division of ACT Corp.
(Accredited Members NHSC)

REGISTERED NURSES
At last there is finally a hospital that offers Monday - Friday nursing positions as well as Baylor positions on the beach.
Competitive salary and benefit package available including critical care differential. If you enjoy flexible scheduling and decentralized program, please send resume and salary history to:
Wilson Gaillard
Personnel Director
ALBEMARLE HOSPITAL
P.O. Box 1587
Elizabeth City, NC 27906-1587
or CALL COLLECT
(919) 331-4605
EOE

MATAS Realtors
505 EAST 185 ST., EUCLID, OHIO 44119
(216) 486-2530
RITA MATAS
— Broker — G.R.I. — C.R.A.
Adv. VYTAS MATAS — teisinis patarėjas

• **L.T.M. Čiurlionio ansamblis praneša,** kad pirmoji 1988-89 m. sezono repeticija įvyks š. m. rugsėjo mėn. 11 d., sekmadienį, 1 val. po pietų, Lietuvių Namu Ansamblio patalpose.

Pradėsime ruoštis naujam sezonui ir mūsų 50 metų veiklos sukakčiai atitinkamai atžymėti, kuri prasidės su 1990 metais. Čiurlionio ansamblis yra vienintelis išeivijos choras įsteigtas Lietuvoje.

Kviečiame sugrįžti buvusius čiurlioniečius, kviečiame visus mylinčius lietuvišką dainą, ypatingai jaunimą įstoti į Čiurlionio ansamblį. Dabartinę vadovybę sudaro: dr. Bronius Kazėnas — meno vadovas, Ona Mikulskienė — kanklių orkestro vadovė, Vladas Plečkaitis — valdybos pirm., Violeta Žilionytė-Leger — vicepirm., Aušra Babickienė — iždininkė, Virginija Juodišiūtė — sekretorė ir Raimundas Butkus valdybos narys.

FILMAS IŠ DEMONSTRACIJŲ VINGIO PARKE

Š. m. rugsėjo 7 dieną 7:30 val. vak. Dievo Motinos parapijos kavinėje bus rodomas filmas iš demonstracijų, vykusių š. m. liepos 9 dieną Vingio parke, Vilniuje.

Šį filmą visi turėtų pamatyti. Po filmo pasikalbėjimai ir kavutė.

TAUTOS FONDO DIENA

Tautos Fondo atstovybė Ohio valstijai skelbia š. m. rugsėjo 11 d. TAUTOS FONDO DIENA, kurią atžymėti rengiamas Tautos šventės — rugsėjo 8 d. minėjimas ir Tautos Fondo 1988 m. vajaus pradžia.

Minėjimas įvyks š. m. rugsėjo 11 d., sekmadienį, 4 val. p. p. Lietuvių Namuose.

Programoje bus rodomas liepos 9 dienos demonstracijų Vingio parke, Vilniuje, filmas, stambesniųjų aukotojų atžymėjimas ir vaišės.

Visi kviečiami atsilankyti.

• **Ignas Verbyla,** prisimindamas prieš metus mirusią savo sesutę Uršulę, "Dirvai" paremti prisiuntė 50 dolerių auką. Ačiū.

• **Dr. Danielius ir Roma Degėsiai,** ką tik grįžę iš ilgesnių atostogų savo rezidencijoje Cape Cod, Mass., nutarė pratęsti atostogas, išvykdami dviem savaitėm su ekskursija į Skandinavijos kraštus. Lankysis Danijoje, Norvegijoje ir Švedijoje.

Dr. D. Degėsys yra Vilties draugijos vykd. vicepirmininkas ir daug rašąs Dirvoje medicinos klausimais.

• **Oktoberfest,** tradicinis parengimas įvyks ir šiais metais Darbo dienos savaitgalyje, rugsėjo 2, 3, 4, 5 d. d. Lake County Fairgrouds, Painesville, Ohio. Įėjimas 4 dol. Bus įdomi programa ir skanūs valgiai. Apsilankę nesigailėsite.

tėvynės garsai

LITHUANIAN RADIO PROGRAM
4249 LAMBERT RD. / CLEVELAND, OHIO 44121

NAUJOJE RADIJO STOTYJE

★

Lietuvių savaitinė radijo programa, pradedant 1988 m. rugsėjo 4,

GIRDIMA SEKMADIENIAIS 8:00 — 9:30 RYTO

iš John Carroll universiteto radijo stoties FM banga 88.7 — stereo.

Radijo studijos tel. 397-4438

WUJC 88.7 FM

Lietuviška muzika, žinios, Keliaujančio mikrofono reportažai, įvykiai Lietuvoje, istorinės ir literatūrinės vinjetės.

Programos vedėjas — Juozas Stempužis
4249 Lambert Road, Cleveland, Ohio 44121
Tel. (216) 382-9268

• **PERKANT IR PARDUODANT NAMUS prašome kreiptis į ČIPKUS REALTY, 31715 Vine St., Willowick, Ohio 44094. Tel. 943-0910.**

MACHINIST
We are seeking a person with a minimum of 3-5 years experience on Brideports & lathes. Must be able to set up & work to close tolerances, and possess own tools. Excellent starting salary and benefit package.
Please apply to Don Koch
H & H MACHINE AND TOOL
45 East School St.
Woonsocket, RI 02895
401-769-5864
(32-34)

Taupa

Lithuanian Credit Union
Lietuvių Kredito Kooperatyvas
767 East 185th Street
Cleveland, Ohio 44119
(216) 481-6677

Įsikūręs Nuosavuose Namuose

Taupykite ir Skolinkitės vieninteliame lietuvių kredito kooperatyve Ohio valstijoje.

Darbo Valandos:
Antradieniais--ketvirtadieniais nuo 9:00--4:00 p.p.
Penktadieniais nuo 9:00--6:00 v.v., Šeštadieniais nuo 9:00--3:00 p.p.
Sekmadieniais nuo 11:00--12:00 p.p. (DMNP parapijos patalpose)

Visi Bankiniai Patarnavimai

Mokame Aukštesnius Nuošimčius Už:
Taupymo Saskaitas, Certifikatus, IRA, Čekių Saskaitą, ir t.t.

Skoliname Geriausiomis Išsimokėjimo Sąlygomis:
Asmeniniams Reikalams, Automobilių ir Laivų Pirkimui,
Namų Remontui (Home Equity), Namų Pirkimui (Mortgages)

Parduodame pinigines perlaidas (Money Orders), Traveler's Checks,
Priimame telefono, elektros, šildymo, ir vandens sąskaitas,
Buckeye Cards, Notaro patarnavimai, U.S. Savings Bonds, ir t.t.

*** Kiekviena taupomoji sąskaita federalinės valdžios *** apdrausta iki $100,000.

Mūsų Tikslas: Ne pelnas, bet sąžiningas patarnavimas.

Jei ruošiatės parduota ir pirkti namą, skambinkit RŪTAI GAMBER - GAIDŽIŪNAITEI, pastoviai dirbančiai CENTURY 21 — Launder and Ass'n. Inc. — 7395 Center St., Mentor, Ohio 44060. Telefonai įstaigoje: 255-1111 ir 951-8101, namuose — 585-7280.

Visais pardavimo ar pirkimo reikalais būsite rūpestingai aptarnaujami.

APDRAUDOS reikalais geriausius patarnavimus gausite kreipdamiesi į OBELENIŲ apdraudos įstaigą — 6028 Mayfield Road, Suite 10, Mayfield Hts., Ohio 44124. Skambinti ZENONUI arba SAULIUI (216) 442-6810.

JEI JUMS REIKIA UŽDENGTI STOGĄ, PATAISYTI AR PAŠALINTI VARVĖJIMĄ, KREIPKITĖS Į

LATVIAN ROOFING

Cleveland telef. (216) 521-2182
DARBAS ATLIEKAMAS GREITAI IR SĄŽININGAI.
Dengiame stogus apartamentams, Hot roofs. Tvarkome kaminus ir vandens nutekėjimo vamzdžius, dedame po stogu kablius kontroliavimui ledo užsikimšimo. Taip pat atliekam dailidės darbus.
MARTINS ir GUNARS KAULINS Lakewood, Oh.

JAKUBS AND SON
Laidojimo Įstaiga

Della E., William J. Sr.,
William J. Jakubs Jr. ir
Barbara Jakubs Schmidt
Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai
936 East 185th Street, Cleveland, Ohio 44119
Tel. (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama teikianti jaukią atmosferą liūdesio valandoje. Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

DIRVA

DIRVA ateinančią savaitę dėl Darbo Dienos savaitgalio neišeis. Kitas numeris išeis rugsėjo 15 d.

LTN SUKAKTIS

Š. m. rugsėjo 17 d. Lietuvių Tautiniai Namai Chicagoje, paminės savo dvidešimties metų sukaktį šia tvarka:

1. šeštadienį, 11:30 val. ryto šventos mišios už mirusius narius Šventos Mergelės Marijos Gimimo parapijos bažnyčioje, Marquette Parke. Giedos solistė Margarita Momkienė. Vargonuos Kazys Skaisgirys.

Mirusiųjų šeimos, artimieji ir LTN nariai kviečiami šiose mišiose dalyvauti ir prisiminti mūsų mirusiuosius.

2. 6:30 val. vakaro banketas nuosavuose namuose. Programoje trumpa Tautinių Namų apžvalga, meninė dalis, vakarienė ir šokiai. Meninėje dalyje: solistai Margarita ir Vacys Momkai ir aktorė Zita Kėvelaitytė-Visockienė. Groja Ąžuolo Stelmoko orkestras.

Narius ir visą plačią visuomenę maloniai kviečiame šioje Lietuvių Namų šventėje dalyvauti.

Rezervacijas prašome daryti iki rugsėjo 10 d. šiais telefonais: E. Valiukėnienė 434-7270 arba O. Kremeris 334-7374.

• **ALT S-gos St. Louis skyrius**, vadovaujamas pirmininko Vlado Tervydžio, labai greitai ir tvarkingai atsiskaitė su jiems pasiųsta "Lietuviai Tautininkai — Komunistų Kankiniai" knygų siunta. Tebūnie tai paskatinimas visiems.

• **Vatikanas** pasiuntė Lietuvos vyskupui Julijonui Steponavičiui oficialų kvietimą atvykti į Romą susitikti su popiežium. Ar vyskupas pasinaudos kvietimu — nežinoma. Manoma, kad bijodamas, jog Maskva neleis jam sugrįžti į Lietuvą, atsisakys nuo kvietimo.

• **Rasa Razgaitienė**, Americans for Due Process koordinatorė, kalbėjo apie OSI Pabaltiečių Jaunimo stovykloje Pennsylvanijoj rugpiūčio 13 d. Po pristatymo jinai rodė jos paruoštą anglų kalba vaizduojuostę "Rebirth of a Nation" apie liepos 9 d. Vingio Parko manisfestaciją. Šią 18 minučių vaizdajuostę jinai suprojektavo ir įgyvendino naudojantis Juozo Bružo susuktu filmu iš to įvykio. Juostos redagavimo darbus atliko profesionalas Vytautas Navickas. Juostelė duoda daug informacijos ne tik apie dabartinius Lietuvos įvykius, bet taip pat pristato istorinę perspektyvą. Paaiškinimų konsultantas buvo Lietuvių Informacijos Centro Washingtono skyriaus vedėjas Viktoras Nakas. Jaunimas gyvai reagavo ir į OSI temą ir į rodomus dabartinius įvykius Lietuvoje.

LOS ANGELES

TAUTOS ŠVENTĖS MINĖJIMAS

ALT S-gos Los Angeles skyriaus ruošiamas Tautos šventės minėjimas įvyks rugsėjo 11 d. 12 val., tuoj po pamaldų, šv. Kazimiero parapijos salėje.

Pagrindinė kalbėtoja — Vida Jonušienė, ALT S-gos vicepirmininkė. Meninę programą atliks sol. J. Čekanauskienė ir akt. P. Maželis.

Visi maloniai kviečiami atsilankyti.

• **A. a. Leonardas Valiukas** mirė Los Angeles, Ca., sulaukęs 67 m. amž. Buvo baigęs politinius mokslus LA universitete magistro laipsniu. Priklausė lietuvių fronto bičiuliams ir pravedė kongrese nemažai rezoliucijų. Palaidotas rugpiūčio 22 d.

PATIKSLINIMAS

Žurnalistas Vladas Bakūnas , gavęs iš manęs trumpą žinutę apie Kempteno gimnazijos abiturientų susitikimą Los Angeles (class reunion), ją išplėtė į stambesnį aprašymą, pridėdamas man daug kreditų. (žiūr. Nuo Pacifiko kranto, DIRVA, nr. 32, rugp. 18 d.). Patikslinu, kad to susitikimo organizatoriai buvo Ričardas ir Laimutė Ringiai, idėję daug darbo ir laiko jį organizuojant, o aš tik prisidėjau prie to organizavimo. Jų erdviuose namuose tas susitikimas ir įvyko liepos 16-17 dienomis. Be visų išvardintų vyrų, Regina Klimaitė-Šlepetienė taip pat buvo abiturientė.

Vladas Gilys

• **Laikraštis Laikas**, išeinąs Argentinoje, paminėjo 40 metų sukaktį. Redaguojja kun. A. Steigvilas ir kun. A. Lubickas.

Daytona Beach apylinkių ALT Sąjungos skyriaus narės pasiruošusios visus Tautos šventės minėjimo dalyvius skaniai pavaišinti: Iš kairės: Natalija Subačienė, Veronika Janušaitienė, Stella Abraitienė, Marytė Šarauskienė ir Ona Žolynienė.

DAYTONA BEACH

PRISIMINSIME TAUTOS ŠVENTĘ

Daytona Beach apylinkių Amerikos Lietuvių Tautinės sąjungos skyrius ir šiais metais ruošia Tautos šventės minėjimą. Tai tapo jau tradicija. Ankstyvesniuose minėjimuose kalbėdavo kviestiniai svečiai, dalyvaudavo iš kitur svečiai menininkai programose.

Šį kartą Tautos šventę minėsime kiek kitaip ir tai, reikia manyti, bus dabai įdomus minėjimas.

Minėjimas pradedamas š. m. rugsėjo mėn. 11 d., sekmadienį, 2 val. 30 min. kun. dr. K. Ruibio aukojamomis šv. Mišiomis, Prince of Peace, Ormond Beach katalikų bažnyčioje.

Tuojau po pamaldų visi pamaldose dalyvavę renkasi į parapijos salę, kur bus minėjimo tąsa. Čia šventės prasmę primenantį žodį tars ALT Sąjungos Daytona Beach apylinkių skyriaus pirmininkas Vytautas Abraitis.

Vietoje įprastinių kalbėtojų ar meninės programos, turėsime progos pamatyti video filmą, pagamintą J. Bružo, iš didžiųjų demonstracijų, vykusių liepos 9 d. Vingio Parke, Vilniuje.

Atsimintina, kad šioje demonstracijoje dalyvavo 100,000 lietuvių. Buvo pasakytos patriotinės kalbos, reikalaujančios Lietuvai ekonominės, politinės, spaudos, žodžio, religinės laisvės. Iš kalbėtojų pasakytų kalbų aiškiai matoma, kad Lietuva, iškentėjus arti penkiasdešimtį metų sunkiosios vergijos, persekiojimų, nuėjusi kančios kelią, dabar atgimė naujam Lietuvos prisikėlimui ir reikalauja laisvės. Filme matoma minios žmonių, smerkiančios priespaudėjus, giedama Lietuvos himnas, Lietuva brangi, plevėsuoja aikštėje šimtai tautinių vėliavų.

Stebėdami šį gerai pagamintą filmą, turėsime progos ir mes bent širdyje jungtis su kovojančia už laisvę tauta ir tai bus šios Tautos šventės gražiausias prisiminimo būdas. .

Tad labai būtų malonu, kad nei vienas šios kolonijos lietuvis neliktų namuose minėjimo dieną, dalyvautų pamaldose ir minėjime salėje. Tuo parodysime, kad mums taip pat rūpi tautos ateitis.

Darbščiosios skyriaus narės, su valdybos talka, visiems dalyviams ruošia bendras vaišes. Vaišių paruošimu rūpinasi: Stella Abraitienė, Natalija Subačienė, Marytė Šarauskienė, Ona Žolynienė, Veronika Janušaitienė ir k. Auka asmeniui $5.00.

Pažymėtina, kad ALT Sąjungos Daytona apylinkių skyrius turi virš 30 aktyvių narių. Pajėgė suruošti Tautinės sąjungos gražų seimą. Pirmininkas Vytautas Abraitis yra ir Naujosios Vilties redaktorius.

Jurgis Janušaitis

SKAUTYBĖS FONDO LOTERIJA

Didžioji Lietuviškosios Skautybės Fondo loterija, kurios bilietai buvo platinami visur kur yra lietuvių skautų, sėkmingai baigėsi. Laimėjimų traukimas buvo VII-je Tautinėje stovykloje, Kensington, Ohio, š.m. rugpiūčio 21 d., sekmadienį. Laimėtojai yra:

I. $500 - #21933, Konstancija Puzinienė, Chicago, IL; II. Lietuvių Enciklopedija ir Vinco Krėvės raštai - #46575, Marytė Banevičienė, Canton, CT.; III. Savaitės atostogos Cape Code - #13417, Lucina Kaufmann, Alexandria, VA; IV. VCR Aparatas - Henrikas Bitėnas, Elizabeth, NJ; V. $300 - #32517, Romualdas Bielkevičius, Brockton, MA; VI. Spalvota Televizija - #37361 Stasė Gruzdienė, Quincy, MA; VII. Grafikos paveikslas - #43331, A. Povilauskas Ancaster, Ont.; VIII. $200 - #29749, B. Vadopalienė, Westchester, IL; IX. AM/FM radija su stereo sistema - #38660, Sofija Galdikienė, Dorchester, MA; X. $100 - #4059, Vytautas Montvilas, Toronto, Ont.; XI. $100 - #12592, kun. Juozas Pragulbickas, Elizabeth, NJ; XII. $100 - #35061, Vacius Prižgintas, Los Angeles, CA.

ENGINEER
CHIEF EE — High growth electronic mfg. company seeking BS, BE for immed. opening with exp. in AC/DC motor drive, power electronics and power conversion equipment for military/commercial applications. Send resume and salary history to: Controlled Systems, Inc. 1106 Chamberlain Ave., Fairmont, West Virginia 26554 or call 304-366-5144. (33-37)

TYPISTS — Hundreds weekly at home! Write: P. O. Box 16, Clark, NJ 07066. (32-37)

LPN's
ALL SHIFTS
1 Week Paid Vacation
This Summer!!
Geriatric mix of long and short term patients, with approx 45 patients per unit. Suburban family-like atmosphere. Very competitive salaries.
CALL OR SEND RESUME TO
LORRAINE CALLAHAN
201-736-2000
GROTTA
REHAB CENTER
20 SUMMIT STREET
WEST ORANGE, N. J. 07052
Equal Opportunity Employer M/F
(33-34)

RN's/LPN's
TREATMENT NURSE
Part time 6 p.m. to 10 p.m. Friday, Saturday, Sunday and
PRN.
Excellent salary, and pleasant Working conditions.
CALL OR SEND RESUME TO
LORRAINE CALLAHAN
201-736-2000
GROTTA
REHAB CENTER
20 SUMMIT STREET
WEST ORANGE, N. J. 07052
Equal Opportunity Employer M/F
(33-34)

HOUSEKEEPER. Mainline, 5 days 1 week, live in or out, references required, 215-935-9000. (29-31)

EXPERIENCED
PRODUCTION PERSONNEL
CNC MACHINISTS/MACHINISTS
(1ST — 2ND SHIFTS)
EXPERIENCED WITH MILLING MACHINES AND/OR LATHES. CAPABLE OF DOING SET-UPS AND READING BLUE PRINTS. GOOD WORKING CONDITIONS. APPLY TO:
NORCO INC.
130 ETHAN ALLEN HIGHWAY
(ROUTE 7)
RIDGEFIELD, CONN. 06877
E. O. E. M/F/H/V
(34-36)

Mielam Korporantui

A. A.

JUOZUI MATUSEVIČIUI

mirus, gilią užuojautą reiškiame dukterims TERESEI ir REGINAI su šeimomis, visiems giminėms bei artimiesiems.

L.S.T. Korp! Neo-Lithuania
Chicagos padalinys